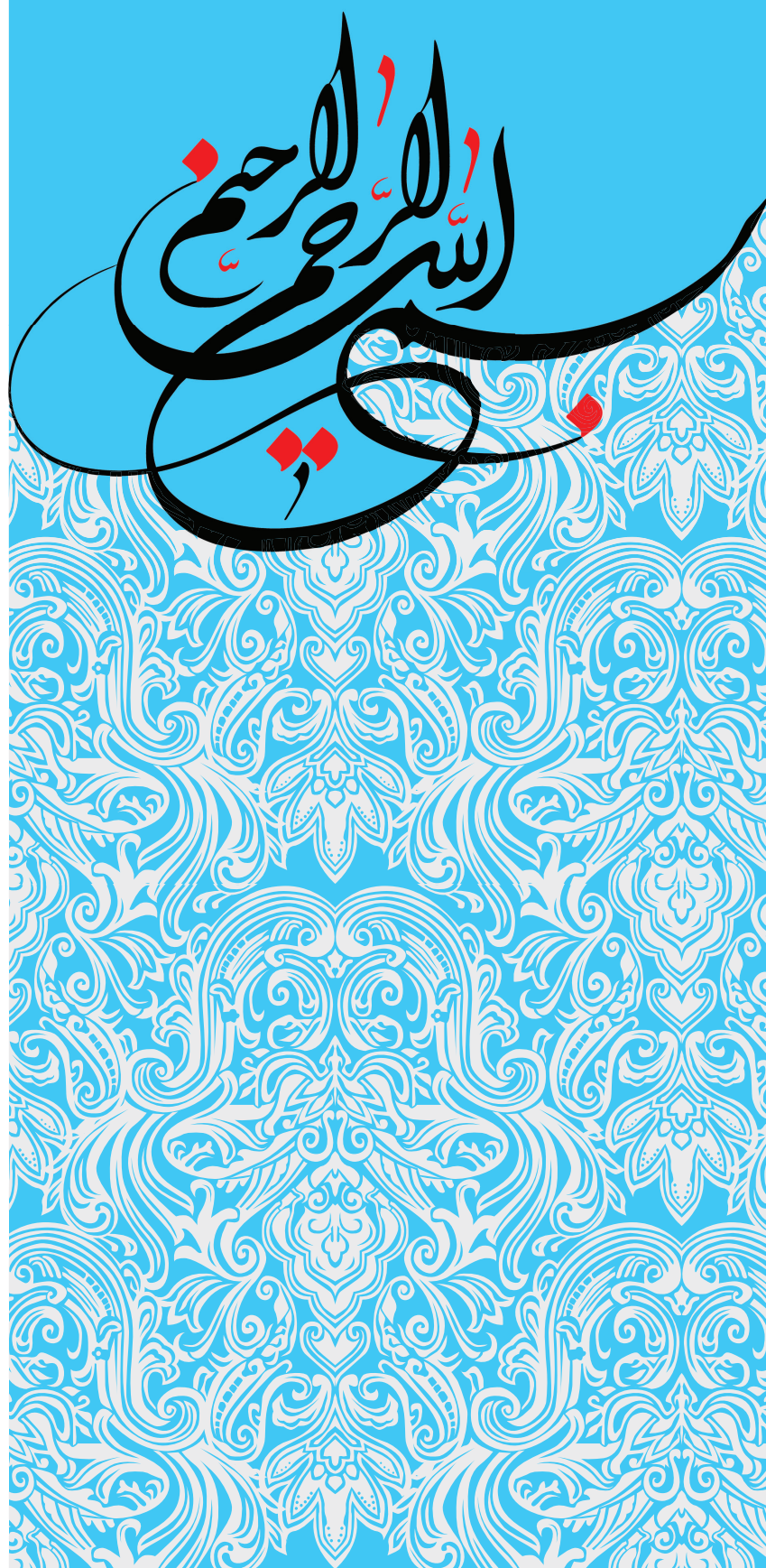

حاق

به سوی عدالت الکترونیک قضایی

حجت الاسلام والمسلمین دکتر حمید شهریاری،
معاون قوه قضائیه و رئیس مرکز آمار و فناوری
اطلاعات قوه قضائیه

۴

بازرسی و نظارت کامل بر عملکرد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی

محمد رضا دشتی اردکانی رئیس کانون دفاتر
خدمات الکترونیک قضایی

۱۰

سرمایه گذاری دولت بر فناوری اطلاعات قوه قضائیه میلیاردها تومان صرفه جویی به همراه دارد

محمد علی اسفغانی قاضی و سخنگوی کمیسیون
قضایی مجلس نهم

۳۰

ردیابی الکترونیکی ۵۰۰۰ زندانی

وهاب علیایی مدیر طرح دستبند و پابندهای
الکترونیکی

۲۳

ویژه نامه حقوق الکترونیک قضایی

کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی
مهر ماه ۱۳۹۶

هیات تحریریه

محمدرضا دشتی اردکانی،
سیامک رفعتی، محسن محدث،
حسن روحانی نیا، مجید اکبرپور،
محسن مسچی

خبرنگاران در این شماره

راضیه آقایی
مریم مرادی

با همکاری:

روابط عمومی کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی

آدرس: تهران، خیابان شهید بهشتی،
نبش خیابان ولیعصر (عج)، خیابان
شهید عبادی، نبش کوچه منصور،
روبروی بیمارستان توس، پلاک ۳

تلفن:

۸۸۵۵۸۹۸۴، ۸۸۵۵۸۹۵۷
۸۸۵۵۸۹۳۳، ۸۸۵۵۸۹۷۱

نمابر:

۸۸۵۵۸۹۷۶
۱۵۹۶۹۴۳۱۱۳

کد پستی:

www.kdke.ir

حضرت امام سید علی خامنه ای

رهبر معظم انقلاب اسلامی

اگر ما بخواهیم همه آرزوهای خودمان را در مورد مسئله قضا در کشور، در یک جمله خلاصه کنیم، این کلمه «ارتقاء قوه قضائیه» محصول این خلاصه‌گیری است. ما باید قوه قضائیه را به طور دائم ارتقاء ببخشیم. گزارشهای خرسند کننده‌ای که شنیدیم و چه آنچه که در گزارشهای مکتوب و شفاهی به ما میرسد، به جای خود در خور تقدیر است. لیکن آنچه که متوقع است، ارتقاء قوه قضائیه است به معنای کفایت عدل قضائی در کشور؛ این هم ممکن نخواهد شد مگر آن وقتی که انسان خروجی‌های آن را مشاهده کند. همه این مقدمات برای این است که در جامعه ما عدالت قضائی تحقق پیدا کند. اگر عدالت قضائی شد، مفاسد برچیده خواهد شد. چقدر خوب است که این گزارش و امثال آن در معرض افکار عمومی هم قرار بگیرد و معلوم بشود که این کارها دارد انجام میگیرد.

آیت الله صادق آملی لاریجانی

رئیس قوه قضائیه

ما با به کارگیری فناوری‌های نوین در دستگاه قضایی در جهت کاهش اطاله دادرسی هستیم و از عمده فعالیت‌های قوه قضائیه تلاش برای دسترسی آسان و همگانی به عدالت است. تلاش برای حفظ سلامت دستگاه قضایی و سلامت رسیدگی‌ها، استفاده از فناوری‌های نوین و پیشخوان‌های خدمت و دفاتر خدمات الکترونیک، ارشاد مراجعین از طریق مرکز پاسخگویی قوه قضائیه (مرکز ۱۲۹)؛ اینها مواردی است به اضافه موارد دیگر که توضیح هر کدام باب مستقل می‌طلبند. ما از جهات مختلف و با مکانیزم‌های مختلف در تلاشیم که دسترسی مردم را به دستگاه قضایی سهل کنیم و اطمینان بخشی را در این جا ارتقا دهیم تا مردم مطمئن شوند که دستگاه قضایی در حد معقول و منطقی، عادلانه رفتار می‌کند.

خدمات الکترونیک قضایی و

کاهش ۲۰ میلیونی

مراجعات مردم به مراجع قضایی

احمد تویسرکانی معاون قوه قضائیه و رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

۲۰

روزانه ۱۵۰۰ تهرانی به دفاتر

خدمات الکترونیک قضایی

مراجعه می‌کنند

سیامک رفعتی مدیرکل خدمات الکترونیک قضایی مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه

۱۲

ابتکار ۲ قاضی

برای ثبت آنلاین اظهارات

متهمان و شکات در دادگاه

ایرج منصوری معاون قضایی رئیس کل دادگاه‌های عمومی و انقلاب شهر تهران

۲۶

قوه قضائیه مشکل کپی برابر

اصل کردن اسناد را در دفاتر

پیشخوان برطرف کند

سید محمد شفیعی قاضی مجتمع قضایی شهید بهشتی تهران

۲۸

سرمقاله:

حجت الاسلام و المسلمین
دکتر حمید شهریاری
معاون قوه قضائیه و
رئیس مرکز آمار و فناوری
اطلاعات قوه قضائیه

دانسته شده و همچنین تأسیس دفاتر خدمات الکترونیکی قضایی در تبصره دوم آن تجویز گردیده و طرح و پیگیری امور قضایی مراجعان که قابلیت الکترونیکی شدن دارند به بخش خصوصی برون سپاری گردید. نظریه سه جانبه گرایی برای عرضه خدمات حاکمیتی به شهروندان، پشتوانه این کار بود. در این نظریه، به جای این که حاکمیت مستقیماً خدمت را به مردم عرضه کند، از بخش خصوصی برای خدمت رسانی به مردم کمک می گیرد. آن‌ها قادرند با سرمایه گذاری مناسب برای خدمت رسانی با کیفیت بهتر، سریع تر و دقیق تر، و با دریافت تعریف این خدمات، وظائف حاکمیتی را در حدودی که شرع و قانون مجاز شمرده، به انجام رسانند. در این بخش از آیین دادرسی از مجموعه ای از قوانین دیگر در مورد اعتبار اسناد الکترونیک و عرضه خدمات الکترونیک که قبل از آیین دادرسی کیفری به تصویب رسیده بود، استفاده گردید. همچنین آیین نامه مربوط به خدمات الکترونیک قضایی برای تسهیل اجرایی شدن تبصره ۲ ماده ۶۵۵ از سوی ریاست محترم قوه قضائیه، حضرت آیت الله آملی لاریجانی تصویب می گردد. توصیف و تحلیل هر یک از مواد این قانون و آیین نامه ها و نقد و بررسی آن‌ها و عرضه پیشنهادهای جدید، نیازمند پژوهش های مستقل است که امید دارم محققان حوزه حقوق و قضا به این مهم همت گمارند. در این مجال، ضمن شکرانه به درگاه آن خداوند حکیم، از همکاری که با تلاش های خود در مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه به اجرای گسترده طرح «عدالت الکترونیک» همت گماردند تقدیر و تشکر ویژه دارم. همچنین از «کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی» که خود از جمله نهادهای تأسیسی در آیین دادرسی الکترونیکی است، تشکر می کنم. بدون تردید، «عنایت الهی» به مجموعه ای از فعالیت هایی که در حوزه الکترونیکی کردن فرایندهای قضایی و اعتبار بخشیدن به اسناد و مدارک الکترونیکی مربوط به دادرسی بوده، موجبات توفیق این طرح ها را در مرکز آمار و فناوری اطلاعات فراهم آورده است و امید دارم که همچنان مشمول عنایاتش باشیم. ان شاء الله.

حمد و سپاس خدای بی همتا را که با عنایات بیکران خود زمینه بروز و ظهور این مجال را فراهم آورد تا بتوانیم به خدمتی تحول آفرین با هدف اجرای «دادرسی الکترونیکی» نایل گردیم. در این راستا، مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه با تدوین کلان طرح «عدالت الکترونیکی» با بیش از ۵۰ پروژه در یک زمانبندی ده ساله اقدامات مؤثری را برای تغییرات بنیادین در فرایندهای قضایی و عرضه آسان و سریع خدمات قضایی به شهروندان به عمل آورد. از جمله این تغییرات می توان به تأسیس «شورای راهبری دادرسی الکترونیک»، ساخت «مرکز ملی داده های قوه قضائیه»، طراحی «شبکه ملی عدالت»، توسعه و تحول در پیاده سازی نسخه های جدید و کارآمد «سامانه مدیریت پرونده قضایی» (سمپ)، اجرای طرح «خدمات الکترونیک قضائی» و «پرداخت الکترونیک»، راه اندازی «درگاه ملی قوه قضائیه»، تأسیس حقوقی «مرکز صدور گواهی ریشه» در قوه قضائیه و تأمین امنیت داده های شخصی و ملی در سامانه های قضایی، اشاره کرد. بستر حقوقی این تحولات، کوششی فراوان در راستای تدوین، اصلاح و تصویب نهایی قوانین و مقرراتی بود که در سازمانی چون دستگاه قضایی که از پیچیدگی های خاص خود در فرایندهای مختلف برخوردار است طی گردید. از جمله مهمترین این قوانین، دادرسی الکترونیکی است که در ضمن آیین دادرسی کیفری جدید به تصویب رسید. در ابتدا، پیش نویس های این قانون در بخش آیین دادرسی الکترونیکی، به صورت کنونی نبود و تلاش فراوانی شد تا تغییرات صورت گرفته در آن به شکلی باشد که زیرساخت حقوقی کلیه عناوینی که در فوق به آن‌ها اشاره گردید و مفاهیم و احکام آن، فراهم آید. برای اعتبار دادن به الکترونیکی کردن فرایندها و اسناد و مدارک دادرسی قضایی و اثربخشی احکام آن، عبارات و حتی موادی به پیش نویس اولیه آن اضافه گردید و در آن از همه تجارب همکاران قضایی و متخصصان فناوری استفاده گردید. این تلاش البته در ماده ۶۵۵ و تبصره های آن به اوج خود رسیده است. در این ماده تمامی اسناد و مدارک الکترونیکی و امور مشابه آن معتبر

معرفی کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی

تنظیم کنندگان و پیشنهاد دهندگان ماده ۶۵۵ آیین دادرسی کیفری (در بخش دادرسی الکترونیکی) و خصوصاً تبصره دوم آن، نیک می دانستند که صدور حکم برای تشکیل و تأسیس دفاتر خدمات الکترونیک قضایی در سراسر کشور، بدهتاً نیازمند لوازمی در قبل، در حین و پس از تأسیس آنهاست، از این قبیل لوازم و ضرورت ها، تأسیس نهادی برای هماهنگی این دفاتر در پهنه کشور بود که این ضرورت در تبصره دوم ذیل ماده، به روشنی اجابت گردید و به تشکیل کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی اشاره شد. این حکم، حکمی بود که می توانست نهادی را به عنوان ستاد، مقر یا مرکز هدایت و هماهنگی دفاتر ایجاد کند و پیشاپیش از هر گونه پراکندگی و چندگانگی عملکرد دفاتر جلوگیری نماید. مع الوصف، کانون به استناد ماده قانونی مذکور، تشکیل و با تصویب اساسنامه آن از سوی ریاست محترم قوه قضائیه و به ثبت رسیدن اساسنامه در اداره ثبت شرکت ها و موسسات غیر تجاری، به لحاظ حقوقی تأسیس گردید.

بر اساس اساسنامه کانون، این نهاد توسط هیات مدیره ای مرکب از مدیران انتخابی و انتصابی اداره می گردد. از پنج نفر عضو هیات مدیره، دو نفر ایشان از میان مدیران دفاتر خدمات الکترونیک قضایی سراسر کشور و به موجب انتخاباتی که هر سه سال یکبار برگزار می گردد، انتخاب می شوند و سه نفر از ایشان، قاضی با حداقل ده سال سابقه کار و مدیر منصوب از سوی قوه قضائیه (ریاست مرکز آمار و فناوری اطلاعات) می باشند. این هیات مدیره ی تلفیقی، براساس مشاورت های تفصیلی با صاحب نظران و بر مبنای منطق مدیریت مشارکتی و سبک حاکمیتی - صنفی تشکیل گردید و بحمدالله در دوره فعالیت خود، منشا آثار مثبت نیز بوده است.

پس از تشکیل و استقرار کانون، بخش تصمیم ساز و فکری کانون، در قالب "کمیسیون های کانون"، تشکیل و عینیت یافت. با ملاحظه ضرورت های موجود، چهار کمیسیون در کانون با عنوان های کمیسیون آموزش، پژوهش و فرهنگی، کمیسیون حقوقی و معاضدت قضایی، کمیسیون عمومی، پشتیبانی و رفاهی و کمیسیون طرح و برنامه تشکیل و مسئولیت هر یک از کمیسیون ها به یکی از اعضای هیات مدیره سپرده شد. اعضای این چهار کمیسیون، از میان مدیران محترم دفاتر خدمات قضایی و با ملاحظه سوابق و توانمندی هریک از ایشان تعیین گردیده و از سوی ریاست محترم کانون برای ایشان ابلاغ صادر گردید. کمیسیون ها در دوره فعالیت خود، به عنوان بازوی مشورتی هیات مدیره، منشا آثار و تصمیمات ارزشمندی گردیدند.

در بخش اجرایی نیز، با انتصاب معاون اجرایی کانون، منویات و تصمیمات هیات مدیره، با ارجاع به این معاونت، پیگیری و عملیاتی گردید و در این راستا، اقدامات قابل توجهی از سوی هیات مدیره از قبیل راه اندازی سایت کانون، برگزاری دو همایش سراسری با حضور مدیران دفاتر سراسر کشور در تهران و مشهد، برنامه ریزی و انجام بازدیدهای دوره ای و موردی از دفاتر، تدوین آیین نامه ها و ضوابط مربوط به امور داخلی کانون و نظامنامه مربوطه و شیوه نامه بازرسی و امثال آن، راه اندازی هیات های انتظامی بدوی و تجدید نظر و تدوین آیین نامه مربوط به آن، خرید ساختمان در منطقه مرغوب از خیابان شهید مطهری جهت استقرار کانون، تجهیز و آماده سازی ساختمان، تدوین بسته فرهنگی دفاتر، تدوین منشور اخلاقی دفاتر، اقدامات مربوط به توسعه صلاحیت دفاتر با هماهنگی مرکز آمار و فناوری اطلاعات، تدوین مجله کانون و کتابچه قانون های مرتبط با دادرسی الکترونیک، تدوین آیین نامه مالی و معاملاتی کانون، برگزاری دوره های آموزشی متعدد و متنوع برای مدیران و کارکنان دفاتر، تغییر کاربری ساختمان محل استقرار کانون از مسکونی به اداری، انجام امور مالیاتی کانون و ارائه مشاوره مالیاتی به دفاتر، راه اندازی اتوماسیون کانون و بسیاری امور دیگر، بحمدالله در مدت کوتاه از مسئولیت هیات مدیره و با توفیقات الهی به انجام رسیده است.

دیوان عالی در پایگاه داده

سیستم خدمات الکترونیک قضایی کره جنوبی شامل دعوی قضایی الکترونیکی، پورتال دادگاه الکترونیک و حمایت از دادگاه‌های الکترونیک است و از فناوری اطلاعات در مراحل رسیدگی استفاده می‌نماید، خدمات ضبط الکترونیکی و اداره دادگاه هوشمند نیز از این خدمات قضایی است که به مردم ارائه می‌شود. دیوان عالی این کشور نیز در حال برنامه ریزی برای جایگزینی همه اسناد کاغذی به اسناد الکترونیکی و با کیفیت بالا است و از سال ۲۰۱۲ دادگاه الکترونیکی، سیستم ثبت الکترونیکی را برای همه موارد حقوقی به کار می‌برد اکنون سیستم قضایی کره جنوبی در حال نزدیک شدن به دادگاه‌های تمام الکترونیک است. همچنین بهره‌مندی از سیستم‌های مدیریت پرونده، مدیریت تصمیمات و مدیریت دانش از دیگر امکانات موجود در سیستم قضایی کره جنوبی است.

۱. سیستم پایگاه داده کتابخانه دیوان عالی

کتابخانه دیوان عالی کره جنوبی نه تنها مجموعه‌های حقوقی را مدیریت و فراهم می‌کند بلکه سیستمی را راه‌اندازی کرده تا کاربران اجازه دسترسی آنلاین به لیست تمام مجموعه‌های ادبی کتابخانه‌های دادگاه را داشته باشند و با رضایت نویسنده، مواد قانونی چاپ شود. همچنین، این سیستم درخواست خرید و رزرو کتاب‌های تازه وارد شده را نیز دریافت می‌کند.

۲. سیستم اطلاعاتی قضایی

با شروع کار این سیستم از طریق صفحه اصلی سایت دیوان عالی (www.scourt.go.kr) یا از طریق خطوط ارتباطی داخلی دیوان این امکان فراهم شده تا به سیستم اطلاعاتی قضایی دسترسی پیدا کرد. این سیستم دربرگیرنده مجموعه‌هایی از تصمیمات قضایی، منابع مکتوب و قواعد و مقررات دیوان عالی است.

۳. پایگاه داده اطلاعات حقوقی

کره جنوبی برای افزایش بهره‌وری در اطلاعات قضایی مجموعه منسجم از سیستم اطلاعات حقوقی در فرمت DVD برای افراد فراهم کرده که به طور خاص در نرم افزار داخلی دیوان، به عنوان مجموعه یا حمایت از سیستم اطلاعات قضایی قرار دارد.

امروزه با سیستم پایگاه داده منابع حقوقی خارجی به راحتی می‌توان به جستجوی قلمروهای حقوقی مختلف پرداخت و از طریق اینترنت دیوان، نسبت به کپی از آن اقدام نمود. در حال حاضر، کشورهای ژاپن، آلمان، ایالات متحده و اتحادیه اروپا و چین از این سیستم استفاده می‌کنند.

۴- پایگاه داده تصاویر متن‌های اصلی

این سیستم برای مجموعه‌های قدیمی، خسارت دیده یا نادر مورد استفاده قرار می‌گیرد. حالا کارکنان قضایی و دادگاه‌ها، دادستان، پرسنل خدمات عمومی در مراجع پیگیری، وکلا و اشخاصی که در حوزه آموزش تحقیقات قضایی فعال هستند برای سهولت در کار و عدم اتلاف وقت از پایگاه داده تصاویر متن‌های اصلی استفاده می‌کنند.

۵- سیستم ثبت الکترونیکی پرونده در کره جنوبی

طرح سیستم ثبت الکترونیکی پرونده‌ها سال ۲۰۰۱ شروع و در سال ۲۰۰۶ راه‌اندازی شد.

۶- سیستم درخواست الکترونیکی

سیستم درخواست الکترونیکی با هدف انتقال سیستم دادگاه‌های سنتی به دادگاه‌های الکترونیکی و نوآوری در امور دادرسی، دادگاه و خدمات عمومی تاسیس و سرانجام در سال ۲۰۰۶ اجرایی شد. این سیستم منجر به کاهش زمان رسیدگی پرونده شده و سایر مزایای الکترونیزه شدن را به همراه داشته است همچنین پرداخت هزینه‌ها نیز در این روش به شیوه آنلاین انجام می‌شود.

۷- سیستم ثبت الکترونیکی برای پرونده‌های حقوقی (مدنی)

به منظور بهبود خدمات به مردم و حمایت از دادخواهی بدون کاغذ در سال ۲۰۱۰ سیستم ثبت الکترونیکی پرونده‌های حقوقی (مدنی) فعال و برای ارائه خدمات دادرسی اولیه و درخواست تجدید نظر نیز در سال ۲۰۱۱ در چندین دادگاه راه‌اندازی شد. سپس برای تکمیل دادگاه الکترونیکی، چندین طرح مانند اجرای ملی و گسترده ثبت در سال ۲۰۱۲ ایجاد شد. دیگر خدمات این سیستم، اقدامات قانونی بهره‌مندی از سیستم رایانه‌ای که در آن طرفین پرونده از روش‌های الکترونیک برای ثبت پرونده خود استفاده می‌کنند و دادگاه نیز از همین روش آن‌ها را از تاریخ دادرسی و جلسه دادگاه آگاه می‌نماید.

۸- دادگاه‌هایی با سیستم شبکه‌ای

اکنون همه شبکه‌های قضایی کشور کره جنوبی از خطوط و شبکه‌های داخلی بهره می‌گیرند. شبکه‌های قوه قضائیه برای اولین بار در سال ۱۹۹۵، در ۲۸ دادگاه و در سال ۲۰۰۴ دو سیستم شبکه پر سرعت در همه دادگاه‌ها به اجرا درآمد.

۹- پورتال دادگاه الکترونیک

برای دسترسی آسان‌تر مردم به اطلاعات قضایی این امکان فراهم شده تا با مراجعه به پورتال الکترونیک به این اطلاعات دسترسی داشته باشند. همچنین خدمات دادگاه‌های عمومی الکترونیکی از طریق اینترنت آماده و به شیوه‌های کارآمد و پر سرعت در اختیار مردم قرار می‌گیرد. پورتال دادگاه الکترونیک، مکانی برای دریافت و ثبت موارد و پرونده‌هایی مانند ثبت نام ملک و خانواده خواهد بود.

تاریخچه خدمات الکترونیک قضایی در

ایران

تاریخچه ورود فناوری اطلاعات به دستگاه قضایی ایران کمی قابل تأمل است. سال ۱۳۵۲ بود که تعدادی دستگاه ورود اطلاعات جهت ارتباط دفتر آمار و خدمات ماشینی با سازمان بودجه از طریق تلفن اختصاصی، خریداری و مستقر شد اما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران تا سال ۱۳۶۸ ورود اطلاعات متهمان با استفاده از Main Frame استخراج و به صورت جزوه تکثیر و مورد استفاده قرار می گرفت.

* از سال ۱۳۶۸ تا سال ۱۳۷۸ با مدیریت قوه قضائیه سایت رایانه ای بزرگی در دفتر آمار و خدمات ماشینی نصب و راه اندازی شد. سیستم طراحی شده از کامپیوتر سازمان تأمین اجتماعی بر روی کامپیوترها نصب شد و سیستم آمار و پرسنلی و سیستم دیوان عدالت اداری و دیوان عالی کشور به صورت Online با مرکز کامپیوتر در ارتباط بودند.

* در سال ۱۳۷۸ شورای عالی انفورماتیک قوه قضائیه زیر مجموعه ستاد قوه قضائیه تشکیل و دفتر امور رایانه و مدیریت سیستم (دفتر آمار و خدمات ماشینی سابق) زیر مجموعه شورای مذکور قرار گرفت که کل مصوبات شورای عالی انفورماتیک قوه قضائیه پس از تصویب توسط دفتر امور رایانه و مدیریت سیستم اجرا می شد.

* در سال ۱۳۸۳ با تغییر چارت سازمانی، دفتر امور رایانه و مدیریت سیستم به عنوان معاونت دفتر فنی و مهندسی زیرمجموعه معاونت اجرایی قوه قضائیه فعالیت های خود را ادامه داد و در همان سال پس از تغییر مجدد چارت سازمانی قوه قضائیه، دفتر امور رایانه و مدیریت سیستم، به دفتر آمار و انفورماتیک قوه قضائیه تغییر نام داد و زیرمجموعه معاونت حقوقی و توسعه قضایی قرار گرفت و همچنین شورای عالی انفورماتیک هم با تغییر نام شورای فناوری اطلاعات و ارتباطات در معاونت مذکور ایجاد گردید و مصوبات شورای مذکور توسط دفتر آمار و انفورماتیک به مرحله اجرا گذاشته شد.

* پس از آن در سال ۱۳۸۷ تشکیلات دفتر آمار و انفورماتیک با تصویب رئیس قوه قضائیه تغییر و به دفتر آمار و فناوری اطلاعات و ارتباطات قوه قضائیه تغییر نام پیدا کرد.

* پس از پایان دوره دوم ریاست قوه قضائیه وانتصاب آیت الله صادق آملی لاریجانی به سمت ریاست قوه قضائیه و توجه وی به حوزه فناوری اطلاعات، دفتر آمار و فناوری اطلاعات با ارتقا جایگاه به مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه تغییر نام پیدا کرد و حجت الاسلام والمسلمین دکتر حمید شهریاری به عنوان رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات منصوب شد.

* از سال ۱۳۸۹ فاز جدیدی از تحول فناوری اطلاعات در قوه قضائیه آغاز شد و آرام آرام رایانه قضات روشن شده و شهروندان طعم شیرین عدالت الکترونیکی را چشیدند.

* بهمن ماه سال ۱۳۹۱ بود که فاز نخست خدمات الکترونیک قضایی در دفاتر پیشخوان قضایی ایجاد شد.

* حالا پس از گذشت ۴ سال حدود ۱۶۰ دفتر ارائه خدمات الکترونیک قضایی در سراسر کشور فعال بوده و خدمات الکترونیکی متعددی به شهروندان ارائه می کنند. در کنار این خدمات مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه سامانه های سمپ، سجا، سنا، ثنا، تناد و ... را طراحی و ایجاد نموده که آخرین آن سامانه ابلاغ الکترونیک قضایی است.

امروز به سادگی می توان از طریق سامانه های طراحی شده مدیریت پرونده های قضایی، ثبت نام الکترونیکی طرفین دعوا، نظارت الکترونیکی پرونده ها، سبج کیفری الکترونیکی، ثبت مشخصات متهمین، ردیابی متهمان با دستبند های الکترونیک، تحلیل و نقد آرای قضایی، ثبت اختراعات و علائم تجاری و امور ثبتی، پیگیری آخرین وضعیت پرونده و غیره را از طریق فضای اینترنتی و شبکه انجام داد. هرچند اجرای این خدمات در برنامه پنجم و ششم توسعه کشور تاکید شده اما خداحافظی قوه قضائیه با خدمات دستی و الکترونیکی شدن پرونده ها نیازمند زیرساخت های تخصصی و تامین هزینه است که در این خصوص از سوی مراجع و نهادها و دستگاه های مسئول حمایت چندانی نشد و قوه قضائیه به تنهایی بار این تحول بزرگ را به دوش کشید.

حالا فاز جدیدی از تحول در نظام الکترونیکی در قوه قضائیه در حال اجراست و نیاز است مجلس و دولت در این مورد سرمایه گذاری کنند چرا که این مهم قطعا موجب کاهش هزینه های بیهوده در نظام اداری کشور می شود. امروز شهروندان ایرانی حق دارند از خدمات الکترونیک قضایی استفاده کنند.

بازرسی و نظارت کامل بر عملکرد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی

از مهمترین اهداف ایجاد کانون قطعاً حمایت از مدیران دفاتر است و در کنار آن بازرسی و نظارت کامل بر دفاتر، پیشنهاد تعرفه، همکاری در اخذ مالیات بر ارزش افزوده و ایجاد رفاه برای کارکنان این دفاتر، از اقداماتی است که در کانون دفاتر خدمات الکترونیک قوه قضائیه در حال انجام است.

گفتگو

محمدرضا دشتی اردکانی رئیس کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی در مورد چگونگی ایجاد این دفاتر گفت: در ابتدا واگذاری این دفاتر به سردفتران با اختلاف نظرهایی مواجه بود اما با توجه به تجربه چندین ساله‌ای که در مدیریت کانون سردفتران و دفتریاران داشتم و با علم به اینکه تمام سردفتران افراد حقوقی بوده و دفاتر و سخت افزارها آماده است پیشنهاد دادم که می‌توانیم این کار را به دفترخانه‌ها بسپاریم. هم اکنون نیز از حدود ۶۰ دفتری که در تهران فعالیت می‌کنند ۳۵ دفتر متعلق به دفاتر اسناد رسمی است.

دشتی اردکانی درباره نحوه تعیین تعرفه‌های دفاتر خدمات قضایی هم گفت: تعرفه‌های خدمات با پیشنهاد کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی و با تصویب رئیس مرکز فناوری اطلاعات قوه قضائیه تعیین و تصویب می‌شود. البته قیمت تمام شده بسیار بالاتر از تعرفه‌های موجود است. به اعتقاد وی ایجاد این دفاتر در وقت، هزینه و آرامش ذهنی

طبق قانون، برای رسیدگی به تخلفات دفاتر، هیات بدوی انتظامی داریم که متشکل از دو قاضی حاضر در هیات مدیره و یک نفر نماینده کانون است و تا کنون چندین پرونده به این هیات ارسال گردیده که نه مورد منجر به لغو دائم و یا تعلیق موقت پروانه شده که دلایل اصلی آن عدم اجرای صحیح قانون و عدم استفاده از سخت افزارهایی که ما تعیین کرده بودیم است. البته بالاتر از این هیات، هیات تجدید نظر وجود دارد که مدیران دفاتر که حکم تعلیق آنان داده شده می توانند اعتراض خود به رای دادگاه بدوی را در این دادگاه مطرح کنند. البته بالاتر از این هیات، هیات تجدید نظر وجود دارد که مدیران دفاتر که حکم تعلیق آنان داده شده می توانند اعتراض خود به رای دادگاه بدوی را در این دادگاه مطرح کنند. اگر دفتر حائز شرایط مورد نظر نبود، تا سه بار تذکرات لازم داده می شود اما اگر مورد حل نشد، دفتر متخلف را به هیات بدوی تخلفات معرفی می کنیم. از جمله مواردی که برای همه دفاتر تعریف شده است این است که مساحت هر دفتر باید حداقل ۷۰ متر باشد و از لحاظ سخت افزاری مجهز باشند. به عنوان مثال سیستم نوبت دهی الکترونیکی باشد، دارای تلویزیون برای آموزش و دستگاه آب سرد کن و صندلی های مناسب و غیره باشند.

مردم بسیار تاثیر گذار است چرا که اگر شخصی بخواهد برای ثبت دادخواست در مجتمع قضایی حضور پیدا کند، باید مسیر طولانی تری را طی کند و در این میان هزینه رفت و آمد را باید پرداخت کند این در حالی است که بدون پرداخت هزینه رفت و آمد و تنها با پرداخت هزینه ثبت دادخواست با ۱۰ تا ۲۰ هزار تومان می توان کار قضایی مورد نظر را انجام داد. رئیس کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی در مورد نحوه ایجاد این دفاتر در شهرها می گوید: دفاتر خدمات الکترونیک قضایی بر اساس جمعیت شهر و تعداد ورودی پرونده ها ایجاد می شوند و با توجه به صرفه جویی در وقت مردم، تعداد مورد نیاز دفاتر راه اندازی می شود. همچنین انتخاب مدیران دفاتر هم بر اساس امتیاز بندی انجام می شود.

وی در پاسخ به پیشنهاد تعدادی از وکلا و قضات مبنی بر وجود مشاور حقوقی در دفاتر خدمات الکترونیک به منظور راهنمایی مردم می گوید: از آنجا که کانون وکلا کارهای حقوقی مردم را انجام می دهد، گذاشتن مشاور حقوقی نوعی دخالت در کار آنان محسوب می شود اما این موضوع در حال امکان سنجی است و اگر قانونی باشد حتما همه این تسهیلات را برای مردم فراهم خواهیم کرد ضمن اینکه نوع خدمات ارائه شده به مردم توسط مرکز آمار تعیین می شود. دشتی اردکانی در مورد نظارت بر دفاتر خدمات الکترونیک قضایی بیان داشت: با وجود دقت کافی برای انتخاب افراد به عنوان مدیران دفاتر، به دلیل نظارت های بسیار گسترده و الکترونیکی، امکان دلالی در این دفاتر از میان برداشته شده و به عبارت دیگر این دفاتر برای اینکه دلال بازی ها از بین برود تشکیل شده است. رئیس کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی در مورد برخورد با تخلفات دفاتر افزود: طبق قانون برای رسیدگی به تخلفات دفاتر، هیات بدوی انتظامی که شامل دو قاضی حاضر در هیات مدیره و یک فرد دیگر است، تشکیل شده است و تا کنون چندین پرونده به این هیات ارسال گردیده که نه مورد منجر به لغو دائم و یا تعلیق موقت پروانه شده که دلایل اصلی آن عدم اجرای صحیح قانون و عدم استفاده از سخت افزارهایی که ما تعیین کرده بودیم است.

البته بالاتر از این هیات، هیات تجدید نظر وجود دارد که مدیران دفاتر که حکم تعلیق آنان داده شده می توانند اعتراض خود به رای دادگاه بدوی را در این دادگاه مطرح کنند. وی در خصوص بیشترین تخلفاتی که در دفاتر خدمات الکترونیک قضایی انجام می شود، می گوید: اکثر این تخلفات به صورت شکلی است. از آنجا که ما برای دفاتر موارد خاصی را تعریف کردیم و با توجه به اینکه ما تمام این موارد را رصد می کنیم، اگر دفتر حائز شرایط مورد نظر نبود، تذکرات لازم داده می شود اما اگر مورد حل نشد، دفتر متخلف را به دادگاه بدوی معرفی می کنیم. از جمله مواردی که برای همه دفاتر تعریف شده است این است که مساحت هر دفتر باید حداقل ۷۰ متر باشد و از لحاظ سخت افزاری مجهز باشند. به عنوان مثال نوبت دهی الکترونیکی باشد، دارای نمایشگر برای آموزش و دستگاه آب سرد کن و صندلی های مناسب و غیره باشند. دشتی اردکانی می گوید: اعضای هیات مدیره کانون دفاتر خدمات الکترونیک قوه قضائیه که سه سال یک بار انتخاب می شوند، طبق دستور رئیس قوه قضائیه پنج نفر هستند که دو نفر آنها از قضات عالی رتبه کشور، دو نفر مدیر دفتر به انتخاب همه مدیران دفاتر و یک نفر هم نماینده اداره کل دفاتر خدمات الکترونیک قضایی قوه قضائیه است که در حال حاضر آقایان محدث، اکبر پور، رفعتی، روحانی نیا و بنده اعضای هیات مدیره کنونی کانون را تشکیل می دهیم.

از جمله مهمترین اهداف ایجاد کانون قطعاً حمایت از مدیران دفاتر است و در کنار آن بازرسی و نظارت کامل بر دفاتر، پیشنهاد تعرفه و انجام امور صنفی دفاتر از اقداماتی است که در کانون دفاتر خدمات الکترونیک قوه قضائیه در حال انجام است ضمن اینکه بر اساس بررسی های انجام شده، در کشورهای کره جنوبی و ترکیه کانون هایی از این دست وجود دارند و ما می توانیم در این زمینه به کشورهای دیگر الگو بدهیم.

روزانه ۱۵۰۰ تهرانی به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مراجعه می کنند

قطعا ما از ابتدا که طرح را پیشنهاد دادیم افراد حقوقی در کنارمان بودند زیرا این یک طرح الکترونیک قضایی است.

■ افراد حقوقی در چه ردهای هستند؟

در سطوح مختلف از کارشناس معمولی داشتیم تا قضات عالی رتبه. طرح اولیه نوشته شد و سپس مطالعات دقیق و کارشناسی روی آن انجام دادیم. بعنوان نمونه باید می دانستیم که در کشورهای مختلف خدمات الکترونیک قضایی به چه شکل انجام می شود. البته باید توجه داشت که پیچیدگی فرآیندها در کشور ما را خیلی از کشورها ندارند. و کشورهایی که پیچیدگی ما را دارند شاید تکنولوژی و پیشرفت های ما را در حوزه فناوری اطلاعات ندارند. پروژه خدمات الکترونیک در کنار یک تیم فنی و یک شورا به نام شورای راهبری فناوری اطلاعات که در این دوره تشکیل شد آغاز و الان هم شورا وظیفه تجدید نظر بر دفاتر را دارد.

■ اعضای این شورا چند نفر هستند؟

پنج نفر هستند و در دوره های سه ساله تعیین می شوند که در حال حاضر آقای تدین، آقای کیان منش، آقای ملابیکی، آقای رشادتی و آقای ثقفیان که همه قاضی هستند.

■ سامانه های خدمات الکترونیک قضایی چگونه متولد شدند؟

یک سری برنامه در برنامه توسعه قوه قضائیه داشتیم و از ابتدای ورود دوره جدید، طرحی به نام شبکه ملی عدالت تعریف کردیم. هرکدام از این پروژه ها که بعدا راه افتاد از اینجا الگو گرفت چون ما در ابتدا باید یک جایی را می داشتیم که بتوانیم اطلاعات دقیق را داخل آن ثبت کنیم برای همین سمپ را در سراسر کشور در

سیامک رفعتی، مدیرکل خدمات الکترونیک قضایی مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه در مورد آخرین وضعیت خدمات الکترونیک قضایی و اقدامات انجام شده در معاونت آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه در گفتگو با نشریه حاق توضیح داد:

■ از زمانی که فاز جدید ارائه خدمات الکترونیک قضایی ایجاد شد چه مشکلاتی پیش روی شما بود؟

قوه قضائیه پیش از این بحث تعامل داخل سازمانی از طریق ایجاد نرم افزارهای الکترونیکی انجام داده بود اما این فضا تا حدی پیشرفته بود و آن نقطه نهایی که تمام این نقطه ها باید متصل می شدند میسر نشد تا اینکه در دوره جدید (۶ سال گذشته تاکنون) این اتفاق افتاد. بعد از آن رفتیم به آن فضای که ما با مردم باید چه تعاملاتی داشته باشیم زیرا مردم قبلا هم از این فضای الکترونیک قضایی داخل دادگاه و دادگستری استفاده می کردند اما هیچ وقت الگویی وجود نداشت که مردم درخواست کننده صد درصد باشند. نرم افزارهای قبلی برای داخل قوه قضائیه طراحی شده بود و مشکلات پیش رو، بحث چالش های قانونی، فرهنگی، فنی، آموزش و... بود و مدیریت کلان قوه قضائیه این را پذیرفت که این اتفاق باید در دستگاه قضا بیفتد.

■ شما می خواهید شروع کنید و کار خدمات الکترونیکی انجام دهید، همه افرادی که در تیم شما هستند در کار خدمات الکترونیک نخبه هستند، اما شما به تیمی نیاز دارید که از دل دادگاه و قضات عالی رتبه باشند. این تیم چگونه تشکیل شد؟ و انتخابشان به چه صورت بود؟

۱۰ گروه اصلی هستند که هر گروه به تناسب موضوعات خدمات ارائه می‌کنند مثلاً در گروه دادخواست‌ها حدود ۲۰۰ خواسته مطرح است.

■ اطلاع دارید که در یک سال گذشته تعداد مراجعه مردم به دفاتر چقدر بوده؟

در سال گذشته فقط در تهران ۳۷۸۳۴۰ ثبت دادخواست داشته‌ایم. در تهران ۱۳ مجتمع داریم که تقسیم کنیم تقریباً سالانه حدود ۳۰۰۰۰ نفر به این مجتمع‌ها نیامده‌اند که به احتساب اظهار نامه و ابلاغیه‌ها حدود روزانه ۱۵۰۰ نفر کاهش مراجعه به مجتمع‌های قضایی داشته‌ایم.

■ گفته می‌شود که احتمال دارد نصب و تحویل پابندهای الکترونیکی هم به دفاتر پیشخوان داده شود؟

ما این پتانسیل را ایجاد کردیم که هر پروژه‌ای که بخواهند در دستگاه قضایی توسعه دهند می‌توانند در دفاتر انجام دهند و فقط شامل پابند نمی‌شود، ملاقات از راه دور زندانیان هم هست. کل سازمان‌های زیرمجموعه دستگاه قضایی نیز می‌توانند خدمات خود را در این دفاتر ارائه کنند.

■ طرح ارتباط الکترونیکی دادگاه‌ها با پلیس به کجا رسید؟

این سامانه سه قسمت دارد. یک قسمت بحث استعلامات درون دستگاهی بین ما و پلیس، یک قسمت استعلامات شعبه با پلیس است و پاسخی که پلیس می‌دهد و یک قسمت هم ارتباط دفاتر با پلیس است. عنوان آن هم خدمات الکترونیک قضایی در حوزه کیفری است.

■ با توجه به گستردگی خدمات الکترونیک قضایی

می‌توانیم روزی را شاهد باشیم که یک خانواده

زندانی هر لحظه که اراده کند بتواند با زندانی

به طور آنلاین تصویری ارتباط برقرار کند؟

این امکان وجود دارد و در حال بررسی هستیم.

در سال گذشته فقط در تهران ۳۷۸۳۴۰ ثبت دادخواست داشته‌ایم. در تهران ۱۳ مجتمع داریم که تقسیم کنیم تقریباً سالانه حدود ۳۰۰۰۰ نفر به این مجتمع‌ها نیامده‌اند.

بیش از ۸۰۰۰ نقطه قضایی راه‌اندازی کردیم. پس از اینکه پروژه خدمات اتفاق افتاد بانک‌های اطلاعاتی را تکمیل کردیم و اطلاعاتی که می‌خواستیم و قبلاً نمی‌شد تکمیل کنیم انجام شد. بعد از این بود که ثنا به وجود آمد و ما به این نقطه رسیدیم که حالا قضایی داریم که بتواند اطلاعات مردم را ایجاد کند و همه اینها برنامه ریزی شده بود. در این طرح هدف، استفاده از ظرفیت بخش خصوصی بوده است.

■ چگونه ارائه خدمات الکترونیک قضایی به دفتر خانه‌ها واگذار شد؟

در دستگاه قضایی چنین پتانسیلی نداشتیم. پس لازمه این کار این بود که به بخش خصوصی سپرده شود. یکی از مزایای این کار این بود که حاکمیت به بحث نظارتی کلان خود برسد اما اینکه چه فردی بتواند مدیریت این دفاتر را انجام دهد باید فردی حقوقی باشد و در آن شورا به این نتیجه رسیدیم که این فرد حقوقی خصوصیت‌های مدیریتی، مالی و فناوریانه خوبی کنار خودش داشته باشد. برای آغاز کار چون کار جدیدی بود باید به صورت آزمایشی اتفاق می‌افتاد و طرح آزمایشی را هم نمی‌شود با یک دفتر راه‌اندازی کرد. ما یک دفتر در معاونت راه‌اندازی کرده بودیم. سپس در سطح توسعه تحقیقات از دفاتری که این آمادگی را داشتند و مورد تأیید دستگاه قضایی بودند استفاده کردیم. دفاتر اسناد رسمی پتانسیل خوبی برای آغاز این کار بودند. البته نه همه دفاتر اسناد رسمی بلکه دفاتری که تأیید

شدند و مشخصات خاصی را داشتند و افرادی بودند که

هم تحصیلات مناسبی داشتند و هم از نظر فناوری

در پروژه‌هایی که در ثبت اتفاق افتاده بود موفق

بودند. برای همین این دفاتر معرفی و ما پایلوت

را انجام دادیم.

■ یکی از نقدهایی که در دفاتر است این

است که ای کاش در کنار این دفاتر مشاوره

حقوقی هم باشد؟

قطعا وقتی که در نظر گرفتیم که مدیریت این مجموعه

را فردی حقوقی بر عهده بگیرد یکی از اهدافمان همین

بود که این فرد مردم را راهنمایی کند. اسمش مشاوره حقوقی

نیست زیرا این شغل در کشور متولی دارد که وکلا و مشاوران حقوقی

هستند. خوشبختانه مجموعه ۱۲۹ را هم داریم که به عنوان سرویسی

است که می‌تواند به مردم مشاوره حقوقی دهد. در حال حاضر ما داریم

این طرح را مطالعه می‌کنیم و منتظر یک سری اقدامات اولیه هستیم

که شرایط خاصی می‌خواهد که احتمالاً در این طرح از ۱۲۹ و کانون

و کلا و امور مشاورین قطعاً استفاده می‌کنیم.

■ الان چراغ چندتا دفتر پیشخوان قضایی در کشور روشن است؟

در حال حاضر ۱۵۹ دفتر در مراکز استان‌ها فعال هستند.

■ قرار است تعداد آن‌ها بیشتر شود؟

با توجه به کل نقطه‌های قضایی شهرستان و بخش‌ها نزدیک به ۱۰۰۰

دفتر راه‌اندازی خواهیم کرد.

■ الان چند خدمت قضایی در دفاتر پیشخوان ارائه می‌شود؟

سیر تحول توسعه خدمات الکترونیک قضایی

اطلاعات قوه قضائیه آغاز شد. در این دوره، توسعه نرم‌افزار مدیریت پرونده قضایی، مطالعات و اجرای طرح ارائه خدمات الکترونیک قضایی و راه‌اندازی دفاتر خدمات الکترونیک قضایی از مهمترین اقدامات این دوره بوده که ادامه دارد. شاید اتفاق مبارک و مهمی که در دوره دوم توسعه فناوری جدا از مسایل فنی و اجرایی پروژه‌ها افتاد، ارج نهادن زحمات و اقدامات صورت گرفته در دوره اول توسط مدیران عالی جدید قوه قضائیه و تلاش برای حفظ تیم‌های کاری و دستاوردهای طرح، رفع نواقص و توسعه فعالیت‌های پیشین و حرکت رو به جلو و به موازات، شروع طرح‌های جدید بود. این امر می‌تواند به عنوان یک الگوی مدیریتی در کشور مد نظر قرار گیرد. چرا که معمولاً رسم است که مدیران جدید همه زحمات و اقدامات پیشین را زیر سوال می‌برند. اما این اتفاق در قوه قضائیه نیفتاد.

به هر حال، امروزه آمادگی الکترونیک مردم و ارتقای سطح دسترسی آنان به امکانات و تسهیلات فناوری اطلاعات و ارتباطات نسبت به گذشته، امکان کاهش مراجعات مردم به دادسراها، دادگاه‌ها و شعب دیوان عالی کشور را تسهیل نموده است. بر اساس مطالعات میدانی که در طی سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۸۱ انجام شد، حدود ۵۰ درصد مراجعات ذینفعان پرونده قضایی (اعم از طرفین پرونده و وکلا) به مجتمع‌های قضایی، برای کسب اطلاع از وضعیت پرونده‌ها بوده است.

در برنامه دوم توسعه قضایی (۱۳۸۷-۱۳۸۳) هم هفت طرح کلان و بیست و دو پروژه اصلی طراحی شد که طرح جامع اطلاعاتی عملیات و مدیریت قوه قضائیه از آن جمله بود. اما بیشترین توجه به توسعه فناوری اطلاعات و خدمات الکترونیک قضایی در برنامه سوم توسعه قضایی (۱۳۹۳-۱۳۸۸) اتفاق افتاد که طرح‌ها و پروژه‌های مرتبط در سه محور اصلی توسعه ستادی و تشکیلاتی، توسعه نرم افزارهای کاربردی و خدمات الکترونیک و توسعه آمادگی سازمانی در محیط الکترونیک تعریف شد.

یکی از مهمترین طرح‌هایی که در چند سال اخیر در کشور و در حوزه الکترونیک شدن فرآیندها و خدمات اجرا شد طرح خدمات الکترونیک قضایی است. در باره مدل، ویژگی‌ها و ابعاد این طرح بیشتر توضیح دهید.

تعریفی که از خدمات الکترونیک قضایی ارائه شده عبارت است از: ارائه انواع خدمت (اعم از خدمات اطلاع‌رسانی، تعاملی و تراکنشی) به گروه‌های هدف، به صورت برخط یا با تاخیر، با استفاده از تسهیلات فناوری اطلاعات و ارتباطات (مرکز تماس، پیام کوتاه، پست الکترونیک، وب سایت و ...)؛ به گونه‌ای که ضمن رفع نیازهای اطلاعاتی و عملیاتی مرتبط، تا حد ممکن و در چارچوب قانون و مقررات، نیازی به مراجعه حضوری آنان به دادگستری و یا انجام مکاتبات فی‌مابین به شیوه سنتی و غیرالکترونیک نباشد.

در ارتباط با خدمات الکترونیک قضایی، از اوایل سال ۱۳۹۰ مطالعات گسترده‌ای در قوه قضائیه انجام شد. در این مطالعات تجربیات داخلی و جهانی مورد بررسی قرار گرفت و حدود و ثغور طرح به دقت تعریف و طراحی شد. بررسی تعاریف حکومت (دولت) الکترونیک، نشانگر اهمیت ویژه ارائه خدمات الکترونیک در تحقق دولت الکترونیک است. در یک نگاه کلی می‌توان دریافت که هدف غایی توسعه دولت الکترونیک، ارائه خدمات الکترونیک به شهروندان، مشتریان و ذینفعان است. ویژگی اصلی خدمات الکترونیک به شرح زیر است:

قابلیت دسترسی به خدمات به طور تمام وقت (۷ روز هفته و ۲۴ ساعت شبانه‌روز) و در تمام نقاط داخل و خارج از کشور، سهولت استفاده و اخذ خدمت در آسان‌ترین شیوه ممکن برای تمام اقشار جامعه، محافظت از داده‌ها و اطلاعات خصوصی و محرمانه افراد.

مهندس بردیا صدرنوری کارشناس طرح مدیریت پرونده قضایی (CMS) (۱۳۸۳ تا ۱۳۸۴)، مشاور و مدیر طرح جامع فناوری اطلاعات قوه قضائیه (۱۳۸۵ تا ۱۳۸۶)، دبیر شورای فناوری اطلاعات قوه قضائیه (۱۳۸۶ تا ۱۳۸۸)، مدیر هماهنگی طرح تدوین برنامه سوم توسعه قضایی (۱۳۸۷)، سرپرست دفتر آمار و اطلاعات قوه قضائیه (۱۳۸۷ تا ۱۳۸۸)، مشاور رئیس مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه (۱۳۸۸ به مدت سه ماه)، مشاور طرح توسعه خدمات الکترونیک قضایی (۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲)، مشاور رئیس سازمان و سرپرست دفتر توسعه فناوری اطلاعات سازمان ثبت اسناد و املاک کشور (۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳)، مشاور رئیس سازمان و رئیس حوزه ریاست، روابط عمومی و امور بین‌الملل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور (سازمان برنامه و بودجه کشور) و نماینده رئیس سازمان در کمیسیون توسعه دولت الکترونیک (۱۳۹۳ تا کنون) را در کارنامه کاری خود دارد.

وی در پاسخ به این پرسش که ورود فناوری اطلاعات به قوه قضائیه از چه زمانی شکل گرفت؟ می‌گوید:

شاید بتوان دو دوره اصلی و طلایی برای توسعه فناوری اطلاعات قوه قضائیه برشمرد: دوره اول (۱۳۷۸-۱۳۸۸): در دوره مدیریتی حضرت آیت‌الله هاشمی شاهرودی و معاونت برنامه‌ریزی و توسعه قضایی، دکتر علیرضا جمشیدی که اقدامات مهمی چون مطالعات اصلاح قوه قضائیه (۱۳۸۰)، تدوین طرح جامع فناوری اطلاعات و ارتباطات قوه قضائیه، طراحی و ایجاد زیرساخت‌های فنی و شبکه‌ای لازم برای بهره‌برداری در بیش از ۸۰۰ نقطه ستادی و قضایی، طراحی، تولید و استقرار نرم‌افزار مدیریت پرونده قضایی (CMS-سمپ) به انجام رسید. دوره دوم (۱۳۸۸ تا کنون): که با انتصاب حضرت آیت‌الله آملی لاریجانی به سمت رئیس قوه قضائیه و انتصاب حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین دکتر حمید شهبازی بر مرکز آمار و فناوری اطلاعات و با ارتقای مرکز به معاونت آمار و فناوری

در صحبت‌های خود گفتید این طرح تدریجی به اجرا در آمده است. چه شاخص‌هایی اولویت خدمات الکترونیک برای پیاده سازی را مشخص کرده است؟

با توجه به وجود تنگنای متعدد برای ارائه خدمات الکترونیک و لزوم اجرای تدریجی آن، می‌بایست اهمیت و اولویت ارائه خدمات الکترونیک تعیین می‌شد. در این زمینه شاخص‌های اصلی زیر برای اولویت بندی خدمات و اولویت ارائه آن مورد استفاده قرار گرفت:

- میزان ارتباط خدمات با مردم و مراجعان بیرونی
- تعداد استفاده کنندگان از خدمت
- دوره زمانی نیاز به خدمت
- میزان اهمیت خدمت از دیدگاه مردم
- توجیه اقتصادی در ارائه خدمت
- تمایل مردم در استفاده از خدمت
- فراهم بودن مقدمات ارائه خدمت
- فراهم بودن زیرساخت‌های ارائه خدمت
- میزان سهولت ایجاد خدمت الکترونیک
- میزان سهولت استفاده از خدمت الکترونیک
- میزان تاثیر در ایجاد سایر خدمات الکترونیک

اهم مشکلات و محدودیت‌های ارائه خدمات الکترونیک قضایی را چه می‌دانید؟

مشکلات و تنگنای متعددی در اجرای طرح‌های الکترونیکی در کشور وجود دارد که مهمترین آن‌ها عبارتند از: زیرساخت قانونی و مقرراتی (احراز هویت، امضای الکترونیک، ابلاغ، لزوم حضور فیزیکی متداعیین در محل دادگاه و ...)، مشکلات و تنگنای زیرساخت تشکیلاتی (کمبود دفاتر خدمات الکترونیک قضایی، مقاومت برخی مدیران و قضات در برابر تغییر، کاستی فرهنگ استفاده از خدمات الکترونیک، ضعف در استفاده از فناوری اطلاعات توسط گروه‌های هدف، عدم دسترسی بخشی از مردم به رایانه، محدودیت دسترسی و پهنای باند، عدم اطمینان برخی کاربران نسبت به حفظ حریم خصوصی در فضای الکترونیک و ...)

در توسعه خدمات الکترونیک قضایی نقش دولت‌ها چه بوده است؟ آیا هم اینک حمایت دولت از این اقدامات وجود دارد؟

مستحضر هستید که در برنامه‌های توسعه پنج ساله کشور از جمله در برنامه پنجم توسعه و هم در سند جامع دولت الکترونیکی، به فناوری اطلاعات و ارتباطات به ویژه در دستگاه قضا، توجه ویژه شده است.

اما واقعیت امر این است که سرعت رشد فناوری در قوه قضائیه و سرعت انجام طرح‌های فناوری اطلاعات در دستگاه قضا به ویژه در دادگستری‌ها و سازمان ثبت اسناد و املاک کشور بسیار بیشتر از سرعت سرویس‌دهی و پشتیبانی دولت‌ها بوده است. چه بسا اگر قوه قضائیه در طی سنوات گذشته به ویژه در دوره آغاز طرح‌ها، منتظر کمک دولت‌های وقت می‌ماند، امروز حتی بخش کوچکی از دستاوردهای فناوری اطلاعات قوه قضائیه وجود نداشت. در دولت جدید و با تصویب نقشه راه اصلاح نظام اداری و نیز آیین‌نامه‌های توسعه فناوری اطلاعات از یک طرف و توجیه کارشناسان ذیربط در نهادهای تصمیم‌گیر و آگاهی آنان نسبت به جایگاه واقعی خدمات الکترونیک قضایی در توسعه کشور، حمایت از طرح‌های مذکور گسترش یافته و انتظار می‌رود بیش از پیش نیز مورد حمایت قرار گیرد.

بر اساس مدل خدمات الکترونیک در اتحادیه اروپا، خدمات الکترونیک به چهار نوع مختلف تقسیم بندی شده است:

۱- خدمات اطلاع رسانی: به معنای ارائه اطلاعات مورد نیاز گروه‌های هدف از طریق الکترونیک می‌باشد. لازم به ذکر است دانلود فرم‌ها و اطلاعات نیز جزء این نوع خدمات به شمار می‌آیند.

۲- خدمات تعاملی یک سویه: این خدمات به صورت یک سویه می‌باشد. بدین معنا که گروه‌های هدف تنها قادر به ارسال برخی اطلاعات می‌باشند.

۳- خدمات تعاملی دوسویه: این نوع خدمات، پر کاربردترین نوع خدمات است. در این نوع خدمات، برخی اطلاعات از سوی کاربران دریافت شده و در ازای آن برخی اطلاعات به آن‌ها ارائه می‌شود.

۴- خدمات تراکنشی: خدمات تراکنشی، مجموعه‌ای از خدمات تعاملی است که به صورت کامل یک موضوع یا فرآیند را در بر می‌گیرد و معمولاً شامل پرداخت‌های الکترونیک هم است.

در مطالعات خدمات الکترونیک قضایی، با استفاده از شاخص‌هایی، خدمات قابل ارائه قضایی به صورت غیرحضور و با استفاده از تسهیلات فناوری اطلاعات و ارتباطات به صورت دقیق مشخص گردید.

همچنین در این طرح اهداف کاربردی طرح خدمات الکترونیک قضایی به شرح زیر تعیین شد:

* تعیین خدمات الکترونیک قابل ارائه بر روی فرآیندهای قضایی (به بیرون از دادگستری)

* شناسنامه دار شدن خدمات الکترونیک قضایی قابل ارائه به مردم

* زمینه سازی ارائه خدمات قضایی به صورت غیر حضوری و الکترونیک و در نتیجه گردش اطلاعات و عملیات مطلوب بین دادگستری و گروه‌های هدف خدمات

* کاهش مراجعات به دادگستری و افزایش کارایی قضات و کارکنان دادگستری‌ها

* کاهش تخلفات

* کاهش سفرهای درون شهری و افزایش پاکي محیط زیست

* استفاده مطلوب‌تر از منابع موجود

خدمات الکترونیک قضایی به چه افرادی ارائه می‌شود؟ جامعه هدف آن چه افرادی هستند؟

گروه‌های هدف خدمات الکترونیک قضایی، به صورت زیر قابل دسته بندی است: گروه اول: مردم به عنوان ذینفعان یک پرونده قضایی در نقش‌هایی نظیر شاکی، متشاکی، خواهان، خوانده، شاهد، کفیل و امثالهم یا در نقش دانشجویان حقوق، پژوهشگران و امثالهم از اطلاعات استفاده می‌نمایند.

گروه دوم: افراد حقوقی؛ این گروه همانند گروه اول می‌باشند با این تفاوت که دارای ماهیت حقوقی هستند. در ضمن این گروه به دو دسته اصلی دولتی و غیردولتی تقسیم بندی می‌شود. به علت تفاوت در نحوه ارائه خدمات الکترونیک افراد حقوقی و حقیقی در دو گروه مجزا قرار داده شده‌اند.

گروه سوم: وکلا، کارشناسان، داوران و ... این گروه به واسطه سمتی که در پرونده‌های قضایی دارند از خدمات الکترونیک قضایی استفاده می‌کنند. بدیهی است که جامعه هدف گروه دوم، بسیار محدودتر از گروه اول است.

گروه چهارم: ضابطین قضایی و نهادهای ذیربط؛ نهادهایی نظیر نیروی انتظامی، سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی و ... که به واسطه وجود پرونده قضایی با دستگاه قضایی تعامل می‌نمایند. این تعامل ممکن است به واسطه وظایف سازمان متبوع نیز (بدون وجود پرونده قضایی) وجود داشته باشد.

شهروندان با مشاهده تخلف در دفاتر پیشخوان قضایی به کجا شکایت کنند؟

- ۱- به آدرس: تهران، خیابان انقلاب، بین چهارراه کالج و ولیعصر، مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه
- ۲- به آدرس پست الکترونیک: Nezarat@eadl.ir (جهت طرح شکایت از تمامی استان‌ها) و جهت تهران به آدرس پست الکترونیک: Bazrasi.1@eadl.ir
- ۳- تلفن ۰۲۱-۶۳۹۷۷
- ۴- فرم شکایت در سایت www.adliran.ir
- ۵- صندوق پیشنهادات، انتقادات و شکایات موجود در دفاتر
- ۶- تلفن ۱۲۹ جهت طرح شکایت در تهران و تلفن ۰۹۶۹۹ جهت سایر استان‌ها
- ۷- تماس یا مراجعه به کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی واقع در تهران، خیابان شهید بهشتی، ابتدای خیابان ولیعصر (عج)، کوچه شهید عبادی، پلاک ۳

شکایت؛ رسیدگی

عملکرد کلی فرآیند رسیدگی به شکایات، شامل بررسی‌های مربوط به شکایت ارباب رجوع و حصول رضایت وی است. ایجاد رویکردی نظاممند و ساختار یافته برای رفع شکایات، بهبود مستمر و تسریع روند رسیدگی و پیگیری شکایات، افزایش رضایت مردم از خدمات ارائه شده، توسعه دانش کارکنان، در بهبود مهارت‌های ارتباطی و حفظ اسرار مردم و رعایت مقوله رازداری از اهداف رسیدگی به شکایات مردمی است.

اجرای فرایند رسیدگی به شکایات

ISO ۱۰۰۰۲ چهار چوبی بین المللی برای مدیریت و برنامه ریزی در جهت رضایت مندی مشتریان است. این استاندارد، راهنمایی است در مورد طرح و برنامه ریزی و اجرای برنامه هایی در جهت رضایت بیشتر مشتریان و باعث می شود که با طبقه بندی نیازهای آنان، مجموعه گواهی گیرنده در مسیر مشتری مداری حرکت نماید. هدف اصلی این استاندارد رسیدن به رضایت مشتری به وسیله ایجاد یک محیط مشتری مدار و آماده پاسخ گویی به شکایت مشتریان و حل مشکلات آنهاست. مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه با هدف تحقق سیاست های کلی مرکز، بکارگیری استاندارد مدیریت شکایات بر مبنای ISO ۱۰۰۰۲:۲۰۰۴ را در ارائه «خدمات الکترونیک قضایی» که مهم ترین محمل برای احقاق حقوق مردم و توسعه عدالت محسوب می شود را برگزید. در این طرح ریزی همواره سعی می شود از بهترین روش های معمول در خصوص رسیدگی به شکایات استفاده گردد. همچنین اطلاعات مرتبط با فرایند رسیدگی به شکایات مانند بروشورها یا اطلاعات الکترونیکی به آسانی در اختیار مردم، شاکیان و دیگر طرف های ذینفع قرار می گیرد. این اطلاعات به زبانی روشن و تا حد امکان مستدل و قابل قبول و در قالب هایی که برای همه قابل دسترس باشند، تهیه شده است به طوری که هیچ یک از شاکیان متضرر نشوند.

- ◀ دریافت شکایت
- ◀ ردیابی شکایت
- ◀ اعلام وصول شکایت
- ◀ ارزیابی اولیه
- ◀ بررسی شکایت
- ◀ تصمیم گیری در مورد شکایت
- ◀ اطلاع رسانی تصمیم
- ◀ پاسخ به شکایت
- ◀ مختومه کردن شکایت
- ◀ اطلاع رسانی نتیجه به ارباب رجوع
- ◀ حصول اطمینان از رضایت شاکی

«تخلفات انتظامی» که ممکن است یک مدیر دفتر انجام دهد

- ۱- عدم نصب هزینه‌های خدمات الکترونیک در محل مناسب
- ۲- عدم حضور مدیر در ساعات اداری دفاتر بدون عذر موجه
- ۳- تاخیر در ارسال اطلاعات درخواستی مراجع ذی صلاح
- ۴- تاخیر غیر موجه در ارسال یا درج اطلاعات یا اسناد مربوطه در سامانه یا در سایر فرآیندهای خدمات یا تقصیر در اقدامات مذکور
- ۵- عدم حضور فعال در دوره‌های آموزشی تعیین شده
- ۶- عدم تحویل قبض رسید وجوه به ارباب رجوع
- ۷- عدم رعایت نکات ایمنی در حفاظت از اطلاعات اشخاص و سامانه خدمات الکترونیک قضایی مطابق با ضوابط ابلاغی مرکز
- ۸- رفتار خارج از نزاکت و اخلاق با ارباب رجوع
- ۹- عدم همکاری با بازرسان
- ۱۰- خودداری از تحویل رونوشت اوراق
- ۱۱- امتناع از واریز وجوه به حساب‌ها که پرداخت آن‌ها الزامی است
- ۱۲- دریافت وجه بیشتر از تعرفه‌های ابلاغی
- ۱۳- افشاء اطلاعات اصحاب دعوی به افراد غیر مسئول
- ۱۴- عدم ثبت درخواست‌های مرتبط با حوزه کاری اصحاب دعوا
- ۱۵- عدم رعایت ضوابط مقررات مرتبط با حوزه کاری دفاتر

هیأت بدوی رسیدگی به شکایات

شکایات واصله از دفاتر و تخلفات گزارش شده در هیأتی بنام هیأت بدوی مورد رسیدگی قرار می‌گیرد، اعضا این هیأت عبارتند از قضات عضو هیأت مدیره کانون و یک نفر نماینده رئیس کانون غیر از افراد هیأت مدیره کانون؛ در تبصره آیین نامه اجرایی هیأت‌های بدوی آمده است که یکی از قضات هیأت با رای اعضا به عنوان رئیس هیأت بدوی انتخاب شده و جلسه هیأت بدوی رسیدگی با حضور کل اعضا تشکیل و رای اکثریت به وسیله رئیس انشاء می‌شود.

واحد بازرسی

به منظور نظارت بر حسن جریان امور و اجرای صحیح قوانین و مقررات دفاتر خدمات الکترونیک قضائی واحد نظارت و بازرسی با وظایف و اختیارات ذیل تشکیل شده است:

الف) بازرسی و نظارت بر کلیه دفاتر خدمات الکترونیک قضائی سراسر کشور در حوزه‌های: اداری، مالی، تشکیلاتی، تجهیزاتی و حقوقی بر اساس برنامه منظم و تعیین شده

ب) انجام بازرسی‌های موردی و فوق العاده حسب مورد هیات مدیره، هیات بدوی رسیدگی به تخلفات، اداره کل خدمات الکترونیک قضائی و سایر مراجع ذیربط

ج) انجام بازرسی در زمان اعلام موارد تخلف، حسب گزارشات مردمی و بر مبنای بند «ب»

پس از انجام بازرسی، گزارشات و نتایج بازرسی به انضمام دلایل و مدارک مربوط به رئیس کانون ارائه می‌شود، رئیس کانون موظف است در صورت اعلام مغایرت (تخلف)، گزارش مربوطه را حداکثر ظرف یک هفته به هیات بدوی رسیدگی به تخلفات ارسال نماید.

کل مدیران و کارکنان ذیربط در دفاتر موظفند اسناد و اطلاعات و مدارک مورد لزوم در بازرسی را در اختیار بازرس اعزامی قرار داده و همکاری لازم را بنمایند.

تاکنون از بازرسی‌های انجام گرفته در سطح استان‌های تهران، البرز، خراسان رضوی، خراسان شمالی، قزوین، هرمزگان، یزد و قم، ۲۰ مورد به هیات بدوی رسیدگی به تخلفات ارسال شده است و همچنان بازرسی‌ها در شهرستان‌ها و مراکز استان‌ها ادامه دارد.

تنبيه متخلفان

اگر موارد اعلامی از مصادیق تخلف باشد، نسبت به عضو متخلف اقدامات تنبیهی ذیل اعمال خواهد شد:

۱- تذکر شفاهی

۲- اخطار کتبی

۳- توبیخ کتبی با درج در پرونده

۴- توبیخ با درج در سایت مرکز

۵- تعلیق موقت پروانه فعالیت از سه ماه تا دو سال

۶- لغو دائم پروانه فعالیت

معاون قوه قضائیه و رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در گفتگو با «حاق»

خدمات الکترونیک قضایی و کاهش ۲۰ میلیونی مراجعات مردم

مریم مرادی

احمد تویسرکانی، معاون رئیس قوه قضائیه و رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور در ابتدای گفتگو با اشاره به اقدامات انجام گرفته در توسعه خدمات الکترونیکی ثبت اسناد می‌گوید: با مجوز قانونی که امسال در قانون جامع کاداستر گرفته شد دفاتر ثبت اسناد و سر دفتر در دو مرحله یعنی تیر و شهریور ماه امسال حذف شدند. پس از اسکن ۳۰۰ هزار دفتر دست نویس، خلاصه اطلاعات این دفاتر استخراج و در بانک‌های اطلاعاتی امکان جستجو به وجود آمد و سپس دفتر الکترونیک املاک ایجاد شد. در مجموع در ۷۲۰۰ دفترخانه اسناد رسمی حدود ۱۰ هزار نفر مامور نوشتن این دفاتر بودند که باعث مشکلاتی چون جعل و... شده بود. خوشبختانه با حذف این دفاتر کار با سرعت و دقت بیشتری جریان پیدا کرده و در محیط مجازی دفتر اسناد در اختیار دفترخانه‌ها و سیستم سازمان قرار گرفته است.

از او در خصوص اینکه چقدر مردم از خدمات الکترونیکی در سازمان ثبت اسناد استقبال کردند پرسیدیم که پاسخ داد: براساس آمارها در حال حاضر کاهش مراجعه مردم به بیش از ۲۰ میلیون رسیده و در گذشته مردم باید روی اوراق بهادار تشکیل پرونده می‌دادند تا با مراجعات مکرر کار انجام شود. همچنین در ثبت استعلام دفترخانه‌ها سالانه ۱۰ میلیون مکاتبه درون سازمانی و ترافیک جمعیت را داشتیم که همه حذف شدند. و در حوزه ارتقاء سلامت اداری هم قدم جدی برداشته و با کاهش مراجعات حضوری باعث رضایت‌مندی مردم شده‌ایم.

تویسرکانی ضمن برشمردن مشکلاتی چون قطع و وصل شدن سیستم از ارائه راه کارهای جدید در این حوزه خبر داد: بخش عمده مشکلات قطعی سیستم ناشی از ضعف زیرساخت‌های کشور و پهنای باندهای ارتباطی بین استان‌ها و نقاطی که سازمان تبادل اطلاعات می‌کند است. هماهنگی‌های زیادی هم با سازمان ارتباطات و فناوری اطلاعات انجام و بسیاری از زیرساخت‌ها اصلاح شده است. ما به طور مستمر در کارگروه‌هایی که تشکیل داده‌ایم در حال بررسی نقاط ضعف ناشی از اپلیکیشن‌های داخلی سازمان، اینترنت و شبکه‌های تبادل اطلاعات و عمده اشکالات موجود در شبکه‌های ارتباطی کشور هستیم و این مشکلات در حال بهبودی است.

پرسش دیگر ما از رئیس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، درباره رونمایی از خدمت الکترونیکی جدیدی که امسال سازمان ثبت اسناد رونمایی خواهد کرد بود که ایشان تصریح کرد: در آینده نزدیک پورتالی ایجاد کرده و با برقراری ارتباط با همه مالکین املاک، زمینه تبدیل کلیه اسناد مالکیت دفترچه‌ای به اسناد تک برگی در سیستم کاداستر را ایجاد خواهیم کرد.

وی با ابراز خوشحالی از نتایج مثبت خدمات الکترونیکی ارائه شده در سازمان ثبت اسناد می‌گوید: سالانه ده‌ها میلیون مکاتبه درون سازمانی بین دفاتر ثبت اسناد رسمی، مراجع قضایی و ادارات ثبت، دفترخانه‌ها و واحدهای ثبتی و نزدیک به ۹۰ میلیون اوراق بهادار و اترمارک که از خارج وارد می‌شد با حذف این دو دفتر از بین رفته است. یکی از مهم ترین اقدامات انجام شده در ارائه خدمات الکترونیکی ایجاد بانک شناسه اشخاص حقوقی و همه بانک‌های مربوط به ثبت علائم تجاری است که باعث تسهیل در کار مردم و افزایش سلامت اداری شد.

سالانه ده‌ها میلیون مکاتبه درون سازمانی بین دفاتر ثبت اسناد رسمی، مراجع قضایی و ادارات ثبت، دفترخانه‌ها و واحدهای ثبتی و نزدیک به ۹۰ میلیون اوراق بهادار و اترمارک که از خارج وارد می‌شد با حذف این دو دفتر از بین رفته است. یکی از مهم ترین اقدامات انجام شده در ارائه خدمات الکترونیکی ایجاد بانک شناسه اشخاص حقوقی و همه بانک‌های مربوط به ثبت علائم تجاری است که باعث تسهیل در کار مردم و افزایش سلامت اداری شد.

تنظیم دادخواست در دفاتر پیشخوان توسط **وکیل** باید فرهنگ سازی شود

گزارش بازدید از دفتر خدمات الکترونیکی قضایی

طبقه اول یک ساختمان اداری حوالی خیابان آزادی تهران... جایی که ۶ جوان از ساعت ۸ صبح تا ۵ عصر پشت باجه‌های خود تحت عنوان دفتر خدمات الکترونیک قضایی مشغول ثبت دادخواست‌های مراجعان هستند. یک فضای ۲۴ متری و شاید کمی بزرگتر با ۱۵ صندلی که بر روی هر کدام یک نفر منتظر است تا شماره نوبتش خوانده شود و به یکی از باجه‌ها مراجعه کند.

پسر بچه‌ای خواب آلود نظرم را به خود جلب می‌کند، نزدیکش می‌شوم و از مادرش علت حضورش را جویا شدم. گفت: برای ثبت دادخواست تجدید نظر به این دفتر آمده‌ام. اگر چه حدود یک ساعت است که منتظر نوبتم اما به طور کلی راه‌اندازی این دفاتر خیلی بهتر از مراجعه به دادسراست. برخی مراجعان هم نظرات مثبتی داشتند و برخی هم می‌گفتند کاش سایر خواسته‌ها هم می‌شد در این دفاتر پیگیری و ثبت کرد. آقای کرمی نیا صاحب این دفتر خدمات الکترونیک قضایی است که ۳۳ سال در دادگاه‌ها قاضی بوده و به مدت سه سال هم وکالت را تجربه کرده و از اوایل سال ۹۳ با اخذ مجوزهای لازم اقدام به راه‌اندازی یک دفتر خدمات الکترونیک قضایی کرده است. او که با ۸ نیروی جوان دادخواست‌های مراجعان

شاید بتوان نداشتن فرهنگ استفاده از وکیل را بزرگترین مشکل برای مراجعان دانست چرا که اکثر افرادی که برای ثبت دادخواست به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مراجعه می‌کنند مردم عادی هستند در حالی که اگر دادخواست توسط وکلا تنظیم شود احتمال خطا در طرح دعوی به شدت کاهش می‌یابد و به تبع آن وقت و هزینه مردم هدر نمی‌رود. مدیر این دفتر خدمات الکترونیک قضایی از فقدان زیرساخت‌های قوی به عنوان یکی دیگر از مشکلات دفاتر یاد می‌کند و می‌گوید: همین امر باعث کندی سیستم‌ها می‌شود و در نتیجه مراجعان مجبورند مدت زمان بیشتری را در دفاتر سپری کنند

اعم از مردم عادی و وکلا را ثبت می‌کند، می‌گوید: بیشترین دادخواست‌ها مربوط به پرونده‌های طلاق، حضانت، اعسار از پرداخت مهریه و مطالبه وجه چک است. به اعتقاد وی، با توجه به افزایش تعداد خواسته‌ها، تعداد مراجعان به این دفاتر تا اواخر سال ۹۴ رو به افزایش بود اما با وارد شدن شوراهای حل اختلاف به این عرصه، تعداد مراجعات روند کاهشی پیدا کرد، با این حال روزانه به طور میانگین بیش از ۴۵ دادخواست در دفتر خدمات الکترونیک قضایی تحت مدیریت آقای کرمی نیا ثبت می‌شود.

این قاضی با تجربه درباره وجوه اخذ شده از مراجعان می‌گوید: بر اساس تعرفه‌ای که از سوی مرکز اعلام می‌شود وجه به صورت پرداخت الکترونیکی از طریق دستگاه کارت خوان دریافت می‌شود. البته اگر فرد خود دادخواستش را در خانه ثبت کند تنها هزینه دادرسی که همان باطل کردن تمبر است گرفته می‌شود.

مدیر این دفتر خدمات الکترونیک قضایی شهر تهران معتقد است دفاتر خدمات الکترونیک در بلند مدت می‌تواند مزایای خوبی هم برای مردم و هم برای قوه قضائیه داشته باشد. او قطع ارتباط فرد با فرد یعنی ارباب رجوع با کادر اداری را مهمترین مزیت ایجاد این دفاتر می‌داند چرا که از نظر وی در گذشته امکان داشت مدیر دفتر به هنگام نوبت دهی برای رسیدگی به پرونده با توجه به شناختش از صاحب دادخواست عمل کند و ضوابط را در نظر نگیرد اما حالا بدون اینکه فرد را بشناسد بر اساس زمان اعلام دادخواست اقدام به وقت دهی می‌کند.

او کنترل ورودی پرونده‌ها، نگهداری از مستندات و مدارک مردم در قالب آرشیو الکترونیکی و شفاف سازی در عملکرد قوه قضائیه را از دیگر مزایای دفاتر خدمات الکترونیک قضایی می‌داند و ادامه می‌دهد: یکی دیگر از فواید این دفاتر این است که به هنگام طرح دعوی همه چیز به صورت درست و کامل ثبت می‌شود و امکان اینکه وقت دادرسی به دلیل طرح دعوی اشتباه‌ها به تاخیر بیفتد، کاهش می‌یابد.

کرمی نیا بر عدم اتلاف وقت و انرژی مردم با مراجعه به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی به عنوان یکی دیگر از مزایای این دفاتر سخن می‌گوید و تاکید می‌کند: با توجه به گستردگی این دفاتر نسبت به مجتمع‌های قضایی رفت و آمد مراجعان آسان تر است ضمن اینکه در وقت مردم هم صرفه جویی می‌شود.

مدیر طرح مراقبت الکترونیکی از زندانیان در گفتگو با «حاق»

ردیابی الکترونیکی ۵۰۰۰ زندانی

گفتگو

مدیر طرح مراقبت الکترونیکی از زندانیان:

بخش خصوصی ۲ تا ۳ میلیارد تومان سرمایه گذاری کرده اما این طرح در مرحله آزمایشی است و زمانی که پروژه اجرایی شود حداقل ۱۵-۱۰ میلیارد تومان برای ۵۰۰۰ نفر هزینه می شود. محل نصب پابند مراکزی است که ما معرفی می کنیم و نیازی نیست فقط در زندان باشد. تلاش ما بر توسعه مراکز نصب هستند و استفاده از ظرفیت داخل خدمات قضایی است.

حفظ کیان خانواده، مجازات جایگزین حبس و پیشگیری از وقوع جرم شاید بخشی از دلایلی باشد که قانون به قوه قضائیه اجازه استفاده از دستبند و پابندهای الکترونیکی را داده است. حالا مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه طی قراردادی با بخش خصوصی این مهم را برعهده گرفته و فعلا در حال اجرای آزمایشی این طرح است.

وهاب علیایی مجری طرح دستبند و پابندهای الکترونیکی در گفتگو با ویژه نامه حاق می گوید: تجهیزاتی که به آن دستبند و پابند اطلاق می شود نامش مراقبت الکترونیکی زندانیان است که افراد پس از نصب، حق باز کردن پابند را ندارند زیرا تخلف محسوب می شود. پابندها به صورتی بسته و نصب می شوند که در صورت باز شدن غیرقابل استفاده خواهند شد. وی در پاسخ به اینکه با وجود پیشنهاد و طرح کشورهای مختلف کدام کشور مورد تأیید برای ارائه تجهیزات آن قرار گرفت گفت: کشورهای مختلف بیشتر سخت افزار فروش هستند درحالی که در اجرای این پروژه سخت افزار مسئله مهمی نیست زیرا ما قبل از آن به آماده سازی آیین نامه، دستورالعمل های اجرایی، راه اندازی مرکز مراقبت، زیرساخت های انسانی و فنی نیاز داشتیم. سازمان زندان ها تا سال ۱۳۹۲ هزار عدد از این نوع تجهیزات را خرید اما نرم افزار آن آماده نشد. به هر حال امروز از محصولات خارجی استفاده می کنیم و به دنبال طراحی بومی آن هستیم. نمونه ای هم طراحی شده اما مورد استفاده قرار نگرفته است. ترجیح داده ایم که فعلا از یک نرم افزار خارجی استفاده کنیم. نرم افزار ما دارای تجهیزات کاملی چون اتاق سرور، مانیتورینگ مشخص و واحدهای خدمات است. این نرم افزارها را نمی توان از هر کشوری خرید به این دلیل که جزء تجهیزات نظامی محسوب می شوند، کشورهایی هم که این طرح را اجرا کرده اند هیچ کدام جزء سبد کالاهای فروششان نیست برای همین صرفا توانسته ایم محصولات چینی را خریداری کنیم که در قالب تجاری تولید شده اند. پرسش دیگر ما از علیایی راجع به ردیابی افراد به وسیله پابندها است که گفت: سیستم ردیابی شامل دو نوع مراقبت در فضای باز و بسته است. مراقبت در فضای باز با استفاده از جی پی اس و دیتای موبایلی که با سیم کارت کار می کند است و موقعیت را به شبکه موبایل انتقال می دهد. در فضای بسته هم برای افرادی که حبس خانگی دارند تجهیزات داخلی وجود دارد و پابندها با یک بیس رادیویی داخل منزل ارتباط برقرار کرده و از طریق رایانه یا آفلاین منتقل می کنند. او در ادامه از میزان هزینه ای که متهمان برای این پابندها باید بپردازند می گوید: هزینه هر پابند یک تا دو میلیون تومان بوده و متهم باید وثیقه دو میلیون تومانی و اجاره روزانه ای که هر سال تعیین می شود بپردازد.

البته این هزینه بستگی به قانون داشته مثلا در قانون سال ۹۴ دو برابر مبلغ پابند تعیین شده است.

علیایی ضمن اشاره به تعداد نیرویی که برای طرح آزمایشی استفاده شده می گوید: در حال حاضر یک طرح آزمایشی با تعداد ۱۰ نفر شروع شده و در مرحله بعد یک طرح آزمایشی ۳۰۰ نفره را برای تهران اجرا می کنیم. او اضافه می کند: مهم ترین چالش ها مربوط به تکنولوژی است مثلا عدم آنتن دهی، قطع شبکه و رد و بدل شدن اشتباهی سیگنال ها.

مدیران دفاتر خدمات الکترونیک قضایی کل کشور به همراه مسئولین کانون دفاتر خدمات الکترونیک قضایی - همایش مشهد مقدس - آبان ماه ۱۳۹۵

برگزیدگان دفتر خدمات الکترونیک قضایی و مسئولین قوه قضائیه و کارکنان دفاتر خدمات الکترونیک قضایی - همایش مشهد مقدس - آبان ماه ۱۳۹۵

ابتکار ۲ قاضی برای ثبت آنلاین اظهارات متهمان و شکات در دادگاه

اگر روزی برسد که
مانند برخی از کشورها
پرونده‌های کاغذی
جمع شوند و همه چیز
الکترونیک شود وضعیت
بهتری را پیدا خواهیم
کرد. البته بعضی از
همکاران برای اینکه
دیگر نیازی به تایپ
نباشد نرم افزاری را خود
شخصا نصب کرده‌اند
که گفت و شنودها را به
متن تبدیل می‌کند.

با توجه به اینکه اطلاع رسانی عمومی و کافی در خصوص نقش و جایگاه دفاتر صورت نگرفته در اغلب موارد افراد ابتدا به مراجع قضایی مراجعه و از آنجا جهت تقدیم دادخواست، اظهار نامه و ... به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی هدایت می‌شوند.

ابرج منصوری معاون قضائی رئیس کل دادگاه‌های عمومی و انقلاب شهر تهران است که در کارنامه خود دادیار، رئیس شعبه، جانشین دادستان، رئیس کل دادگستری، رئیس مجتمع قضایی شهید مطهری و صدر را دارد. او در خصوص دفاتر خدمات الکترونیک قضایی گفت: در مورد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی باید بگویم که اگر تشکیلات دیگری هم که حالا درگیر ماجرا هستند همکاری کنند و بتوانند این را اجرایی کنند مشکل صدساله ابلاغ ما که از اول تا الان به صورت تقریبا غیر قابل حل بوده برطرف می‌شود. باید هر شخص یک پست الکترونیکی داشته باشد. الان در کشورهای پیشرفته همین گونه است و هنگامی که فردی را دستگیر می‌کنند فقط به وسیله شماره شهروندی که از افراد دارند به همه اطلاعات شخص دست پیدا می‌کنند اما در کشور ما متأسفانه این امکانات وجود ندارد. وی ضمن اشاره به عدم علاقه قضات در استفاده از سیستم رایانه و خدمات الکترونیکی گفت: حل اختلاف بین مجتمع‌ها، دفاتر خدمات و ... بخش اعظم کار

راه اندازی شوند بخشی از فشار کار پایین می آید. وی گفت: در جلساتی که با حجت الاسلام والمسلمین دکتر حمید شهریاری معاونت قوه قضائیه داشتیم، دو بار پیشنهاد تهیه لپ تاپ برای قضات را داده ام اما ایشان بحث امنیتی را با این دلیل که لپ تاپ قابل حمل است و امکان ویروسی شدنش هم وجود دارد را مطرح کرده اند. اگر از لحاظ امنیتی به آن نقطه برسند و همکاران بتوانند در منزل کارهایشان را انجام دهند بهتر است. همکاران ناچارند به خصوص در مجتمع ها و شهرهای دیگر تعداد زیادی پرونده حمل کنند پس باید این کار سیستمی شود.

***می توان سازوکاری ایجاد کرد که وکلا و نهادهای دولتی به دفاتر خدمات قضایی پیشخوان مراجعه نکنند**

یکی از پیشنهاداتی که دفاتر خدمات دارند این است که برای جلوگیری از مراجعه وکلا و ادارات حقوقی تشکیلات دولتی مثل شهرداری و... فراخوانی را انجام دهند و فرم هایی را در آنجا امضا کنند و یا از آن ها امضای دیجیتالی بگیرند بعد رمز و نام کاربری را به آن ها بدهند تا از آن درگاه وصل شوند و مسئولیت آن را هم به خود آن ها بدهند. مردم و وکلا در این ترافیک و آلودگی هوا جمع می شوند در دفتر خدمات و مشکلاتی به وجود می آید درحالی که اگر این کار انجام شود از منزل می توانند دادخواست و مدارک را از طریق سیستم ارسال کنند. سپس یا مستقیم به همان مجتمع مربوطه بیایند یا برای اینکه اختلال نشود می توان آن ها را زیرمجموعه ای از یک دفتر خدمات تعریف کرد که به یک دفتر مراجعه کنند. این طرح متعلق به من است، کمیته هم آن را تصویب کرده اما هنوز اجرایی نشده. همچنین وکلا و مردم زیاد پیگیر این کار نشدند. یکی از دلایل این موضوع، بی اطلاعی آنها است. البته بحث بسترها و امضای دیجیتالی و تجارت الکترونیک و... هم وجود دارد.

وی در پایان اظهاراتش با برشمردن محاسن این دفاتر به تعدادی از معایب این دفاتر هم اشاره کرد و گفت: اصل دفاتر خدمات الکترونیک خوب است. اما برخی از همکاران و مردم گله مند هستند و این مشکل هم به امکاناتی مربوط می شود که بستر آن فراهم نیست.

مثلا از لحاظ سخت افزاری مشکل داریم و همچنین برخی از ادارات نتوانسته اند آن هماهنگی و ارتباطات را با آن ها داشته باشند. اگر سازمان امور مالیاتی در بحث هزینه های مالیاتی با این سامانه ارتباط برقرار کند یا اینکه ثبت احوال بیاید و کد ملی را در اختیار ما قرار دهد، بسیار مفید واقع می شود. البته ثبت احوال تا حدودی اطلاعاتی را در اختیار ما قرار داده اما کامل نیست و اگر شرایطی فراهم شود که با ارائه کد ملی اطلاعات افراد را بتوانیم از ثبت احوال در این سیستم وارد کنیم خیلی مفید است.

اکنون بخشی از این ثبت و ضبطها توسط بخش خصوصی یعنی همان دفاتر خدمات الکترونیک قضائی انجام می شود و بخشی از بار کار ما را کاهش می دهد زیرا در آنجا کار اسکن و ثبت را انجام می دهند.

همین امر بخش قابل توجهی از مراجعه ها در ورودی پرونده را کم کرده است. هم اکنون ما کادر اداری کم داریم و اگر این دفاتر خدمات نبودند و بخشی از این کارها را انجام نداده بودند مشکلات بسیاری به وجود می آمد. اما این فواید دیده نمی شود. اگر این نواقص برطرف شود و به آنجایی برسیم که از نظر امنیتی هم بتوانیم نگرانی ها را برطرف کنیم و مردم، وکلا و ادارات دولتی بتوانند به صورت مستقیم با یک نام کاربری و رمز وارد شوند و دادخواستشان را بفرستند خیلی از این رفت و آمدها کاهش پیدا می کند.

ما است و بخشی از این اختلاف نظرها راجع به این است که دعوایی که طرح می شود مربوط به کدام مجتمع است. تهران یک حوزه قضائی واحد است اما اکنون تقسیم بندی شده مثلا یکی مربوط به محاکم خانواده است و هر کدامشان چند منطقه را تحت پوشش قرار می دهند. برخی از مواقع فردی که در گذشته آنجا سابقه داشته دعوا طرح می کند و دفتر به استناد سابقه او را راهنمایی می کند به مجتمع قضایی و هنگامی که بررسی می شود می فهمند که آن پرونده تمام شده و مربوط به این مجتمع نیست و با توجه به آدرس فرد باید بروند به مجتمع دیگر. اینها طبق ماده ۱۰۳ قانون آیین دادرسی مدنی موارد رسیدگی مرتبط پیش بینی شده است. پس بینشان اختلاف به وجود می آید. قبلا این اختلاف در فضای مجازی بود برای همین کمیته ای تشکیل شد به نام کمیته خدمات الکترونیک قضائی که در تهران است. در آن کمیته تصویب شد که یک مرجع حل اختلاف پیش بینی شود و اگر بیشتر از ۳ مرتبه بین مجتمع و دفتر خدمات اختلاف به وجود آمد دیگر ادامه پیدا نکند.

قاضی ایرج منصوری با اشاره به دسترسی محدود افراد به سخا یادآور شد: رئیس کل محاکم، معاونان و همچنین مردم می توانند به این برنامه دسترسی داشته باشند اما دسترسی آن ها محدود است. آن ها با دیدن اطلاعاتی محدود می توانند دادخواستشان را از همان جا طرح کنند و بفرستند اما برای احراز هویت باید به نزدیک ترین دفتر خدمات بروند و بعد از این مرحله دادخواست ارسال می شود و به مجتمع می رود و در آنجا هم معاون و سرپرست مجتمع که به این سامانه دسترسی دارند اگر مدارک تکمیل نباشد آن را ارجاع می دهند و اگر ناقص باشد به دفتر خدماتی برمی گردانند و آن ها دوباره آن را بررسی می کنند.

افراد اگر شماره رمز داشته باشند، با آن شماره شش رقمی می توانند وارد پرونده شوند اما به این دلیل که ما اطلاعات کاملی را وارد نمی کنیم پس نمی توانند اطلاعات کاملی را ببینند. اگر روزی برسد که مانند برخی از کشورها پرونده های کاغذی جمع شوند و همه چیز الکترونیک شود وضعیت بهتری را پیدا خواهیم کرد. البته بعضی از همکاران برای اینکه دیگر نیازی به تایپ نباشد نرم افزاری را خود شخصا نصب کرده اند که گفت و شنودها را به متن تبدیل می کند. قرار است که ما در آخر به این نقطه برسیم که تصویر و فیلم هم در کنار پرونده باشد. مجتمع عدالت هم قرار بود چنین کاری را انجام دهد اما متأسفانه بسترها آماده نیست و اینترنت و امکانات ضعیف است. هنوز شعبه ما اسکنر ندارند تا این لوازم و مستندات را پس از اسکن وارد سیستم کنند تا اگر پرونده فیزیکی از بین رفت الکترونیکی آن را داشته باشیم.

یکی از فواید دفتر خدمات این است، زمانی که دادخواست و مستندات را می گیرد آن ها را اسکن می کند و به پیوست و پرونده می آید و زمانی که به شعبه ارجاع داده شد، شعبه صورت جلسات و روند کامل را در سیستم وارد می کند. برخی از قضات یا منشی ها تمامی صورت جلسات و اظهارات را تایپ و وارد می کند، اما برخی هنوز هم فقط دستوراتی را که در پرونده صادر می کنند را وارد سیستم می کنند و چون اسکنر ندارند اسکن نمی شود.

***راه اندازی دفاتر پیشخوان قضایی در شهرستان ها فشار کار را پایین می آورد**

معاون قضائی رئیس کل محاکم شهر تهران با اشاره به این موضوع که این دفاتر قضائی فعلا در مراکز استان ها هستند افزود: باید در همه جا دفتر خدمات باشد و به میزان جمعیت آن ها این دفاتر ایجاد شوند و اگر اینها هم

قوه قضائیه مشکل کپی برابر اصل کردن اسناد را در دفاتر پیشخوان برطرف کند

ما از طریق سیستم سامانه سمپ می‌توانیم به تمامی پرونده‌ها و تعداد دادنامه‌ها و برخی دیگر از اطلاعات دسترسی داشته باشیم و این خیلی خوب است. مثلاً برای استفاده خود یا کارآموزان قضایی و وکالت وکلایی که به ما مراجعه می‌کنند می‌توان از این پرونده‌ها برای آموزش استفاده کرد.

سید محمد شفیعی با ۱۷ سال سابقه قضاوت، امروز در یکی از شعبه‌های مجتمع شهید بهشتی تهران پرونده‌های حقوقی را داوری می‌کند و دیدگاهش در مورد خدمات الکترونیک قضایی این است که دفاتر خدمات الکترونیک تاثیر به سزایی در کاهش اطاله دادرسی دارد اما باید نقاط ضعف آن را هم دید و رفع کرد.

زمانی که اسناد به صورت الکترونیک وارد شد تا انتها همین مسیر را طی می‌کند و مسئول و قاضی راحت تر و بهتر می‌تواند روند کار را کنترل کند. در گذشته که خدمات الکترونیکی وجود نداشت حتماً باید به پرونده مراجعه می‌شد اما اکنون اگر فردی که معترض پرونده باشد مراجعه کند قاضی می‌تواند پرونده را استخراج و به صورت ماهیانه، هفتگی، روزانه، آمار را از سیستم دریافت کند.

شفیعی همچنین در مورد ارتباط قضات با دفاتر خدمات الکترونیک قضایی گفت: با این دفاتر ارتباط مستقیم نداریم و دفتر قاضی بر مبنای دادخواستی که به آن داده می‌شود و مواردی که برایش تعریف کرده‌اند اقدام می‌کند و سپس نتیجه اقدامات به دست ما می‌رسد اما به طور کلی یک سری موارد تعریف شده و بر مبنای آن عمل می‌کنند. با این حال برخی عنوان‌ها هنوز برای دفاتر تعیین نشده و گاهی مراجعین با مشکل مواجه می‌شوند که باید

کپی برابر با اصل توسط دفاتر خدمات الکترونیک قضایی انجام نمی‌شود بلکه باید به دفاتر اسناد رسمی مراجعه کرد. در دفاتر فقط مدارک اسکن می‌شوند یعنی یا وکیل دادگستری یا خود طرفین پرونده، زمانی که به دفاتر اسناد رسمی مراجعه کردند و برابر با اصل شد، آن‌ها را آنجا اسکن کنیم. همچنین دو نکته ضروری در رابطه با دفاتر خدمات پیشخوان قضایی، آموزش و نظارت است که باید به مردم و کارمندان این دفاتر آموزش داده شود. در بخش نظارت هم باید بگوییم که ممکن است در برخی از مواقع مشکلاتی به وجود آید و هزینه‌های بیشتری گرفته شود.

دائماً کنترل شود. وی در مورد عناوینی که باید وجود داشته باشد گفت: عناوین جزئی است و به طور کلی نمی‌توان گفت. یکی از موارد اعتراضات نسبت به عملیات اجرایی است مثلاً مطالبه حق الزحمه فرزند قیم که به صورت موردی بسیار کم پیش می‌آید و اگر نتوان آن عنوان را تطبیق داد با مشکل و سردرگمی مردم مواجه می‌شویم.

قاضی شعبه مجتمع قضایی شهید بهشتی چند پیشنهاد هم برای بهبود دفاتر خدمات داشت و گفت: دو نکته ضروری در رابطه با دفاتر خدمات پیشخوان قضایی، آموزش و نظارت است که باید به مردم و کارمندان این دفاتر آموزش داده شود. در بخش نظارت هم باید بگوییم که ممکن است در برخی از مواقع مشکلاتی به وجود آید و هزینه‌های بیشتری گرفته شود. و چون برخی از عناوین باز است ناچار می‌شوند مستقیم به معاونت‌های ارجاع مراجعه و اگر آن عناوین اصلاح شود و تمامی عناوین وجود داشته باشد و بتوان همه عناوین را تطبیق داد دیگر نیازی به مراجعه حضوری نیست.

وی همچنین در ادامه به برخی نقدها اشاره کرد و افزود: کپی برابر با اصل توسط دفاتر خدمات الکترونیک قضایی انجام نمی‌شود بلکه باید به

برخی همکاران احساس می کنند استفاده از رایانه دون شأن قاضی است

صورتهجلسه شود. البته فعلا ما امضای الکترونیک نداریم. زیرا امضای الکترونیک محدودیت های امنیتی دارد و هنوز طراحی نشده اما تمامی صورتهجلسات از طریق این فضا نوشته می شود و بعد از گرفتن پرینت، امضای افراد را هم می گیریم. یکی دیگر از مزیت های پرونده الکترونیک (سمپ) نسبت به پرونده های دستی و سنتی این است که اگر به هر دلیلی هر کدام از این ها آسیب ببینند ما از آن دیگری که وجود دارد می توانیم استفاده کنیم. خطراتیهایی که توسط همکاران ما در دفتر دادگاه صادر می شود برای افراد پرونده، بدون استثنا با توجه به آن اطلاعاتی که در ابتدا دفتر خدمات الکترونیک به عنوان خواهان و خوانده شاکی گرفته اند به همان نشانی ارسال می شود. تا هرگونه تصمیمی که بر روی پرونده گرفته شود از آن اطلاع پیدا کنند.

شفیعی در مورد اینکه قاضی و یا شهروندان بتوانند به تمام پرونده های قضاوت شده دسترسی داشته باشد گفت: دسترسی به این پرونده ها در دادگاه های خانواده زیاد تاثیر ندارد اما در دادگاه های کیفری می تواند مؤثر باشد. مثلا همکار قضایی که می خواهد به این موضوع رسیدگی کند به سوابق افراد و شناسنامه کیفری آنان نیاز دارد.

دفتر اسناد رسمی مراجعه کرد. در دفاتر فقط مدارک اسکن می شوند یعنی یا وکیل دادگستری یا خود طرفین پرونده، زمانی که به دفتر اسناد رسمی مراجعه کردند و برابر با اصل شد آنها را آنجا اسکن کنیم. اما اگر مواردی پیش آید که مربوط به مباحث حاکمیتی باشد ممکن است اتفاقاتی بیافتد. به همین دلیل می گویم که این نظارت باید مستمر بوده و کنترل کنیم که با مشکلی مواجه نشویم. دفتر دولتی هم به همین طریق دادخواست هایشان را ثبت می کنند یعنی به تدریج راه ارجاع دستی پرونده ها بسته می شود.

قاضی شفیی در مورد استفاده قضات از رایانه می گوید: از سال ۱۳۹۱ رایانه در اختیار ما قرار گرفت اما به صورت منسجم و تایید شده از سال ۱۳۹۳ الزام شد. تمامی اقداماتی را که بعد از وصول پرونده از طریق دفاتر خدمات الکترونیک قضایی انجام شده را می توان بر روی آن انجام داد. یعنی ابتدا وقتی پرونده به دست ما می رسد، ما می توانیم دستورات قضایی که برای تعیین وقت، استعلامات ثبتی، استعلام از مراجعی که مرتبط با پرونده است را همه از طریق دستور قضایی صادر کنیم. صورت جلسات دادگاه و برگزاری جلسات دادگاه می تواند همه در سیستم منعکس یا

یکی دیگر از مزیت های پرونده الکترونیک (سمپ) نسبت به پرونده های دستی و سنتی این است که اگر به هر دلیلی هر کدام از این ها آسیب ببینند ما از آن دیگری که وجود دارد می توانیم استفاده کنیم. خطراتیهایی که توسط همکاران ما در دفتر دادگاه صادر می شود برای افراد پرونده، بدون استثنا با توجه به آن اطلاعاتی که در ابتدا دفاتر خدمات الکترونیک به عنوان خواهان و خوانده شاکی گرفته اند به همان نشانی ارسال می شود. زیرا هرگونه تصمیمی که بر روی پرونده گرفته شود از آن اطلاع پیدا کنند.

سرمایه گذاری دولت بر فناوری اطلاعات قوه قضائیه میلیاردها تومان صرفه جویی به همراه دارد

امروزه کنترل دستگاه قضایی بدون نظارت دائمی و آنلاین، کاری دشوار بوده و احتمال خطا در آمارها بالا است. با این حال ایجاد سیستم CMS موجب نظارت دائم دادگستری‌ها شده و نشان دهنده این است که حضرت آیت الله صادق آملی لاریجانی هم فردی است که از دانش روز استفاده می‌کند.

محمدعلی اسفندانی قاضی که بیست سال تجربه قضاوت را در پرونده خود دارد از سال ۱۳۶۸ وارد قوه قضائیه شد و چهار سال سخنگوی کمیسیون قضایی و حقوقی بوده و حالا دادیار دیوان عالی کشور است. او می‌گوید: بزرگترین خدمت مجلس نهم به مردم و دستگاه قضایی تصویب قانون آیین دادرسی الکترونیکی در کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس بود و اگر آیین دادرسی کشور طبق قانونی که نوشته شده عملیاتی شود بسیاری از گرفتاری‌ها به طور کامل برطرف می‌شود اما قبلا چون امکان استفاده از خدمات الکترونیکی وجود نداشت و اطلاع دادرسی در بحث ابلاغ اوراق دادرسی وجود داشت، امکان داشت پرونده‌ای که حداکثر یک ماه زمان می‌برد تا بیست و سه ماه طول بکشد.

وی در خصوص تحول قوه قضائیه در استفاده از اینترنت می‌گوید: ما باید بایشرفتهای دنیا همراه باشیم. امروزه کنترل دستگاه قضایی بدون نظارت دائمی و آنلاین کاری دشوار بوده و

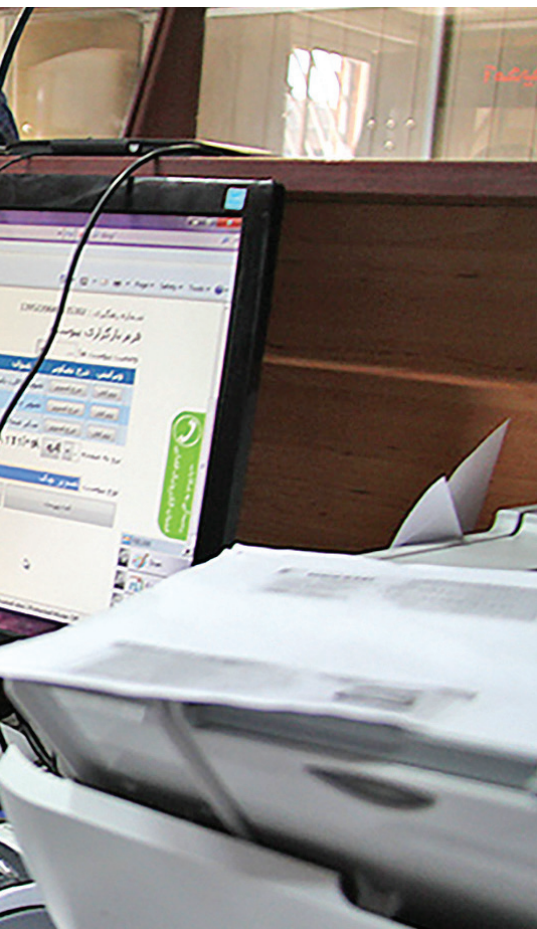
احتمال خطا در آمارها بالا است. ایجاد سیستم CMS موجب نظارت دائم دادگستری شده و نشان دهنده این است که آیت الله صادق آملی لاریجانی هم فرد به روز و عالم به فضای الکترونیک است. اسفنانی اعتقاد دارد هدف ما از تصویب خدمات الکترونیکی روزی است که مردم بتوانند با استفاده از نرم افزار و آنلاین همه کارهای قضایی خود را انجام دهند. در این مورد قوه قضائیه مکلف شده برای افرادی که امکان استفاده از پست الکترونیکی ندارند این پست الکترونیکی را ایجاد کند که با فراهم شدن زمینه و اهتمام قوه قضائیه این کار انجام می‌شود. از او در مورد رضایت مردم از طرح خدمات الکترونیکی پرسیدیم که اظهار داشت: یکی از موفقیت‌های قوه قضائیه در این راستا رضایت مردم از این طرح به دلیل کاهش اطاله دادرسی است. اسفنانی می‌گوید: اگر قرار باشد طرحی به تصویب کمیسیون حقوقی و قضائی برسد قطعاً باید به عنوان لایحه قضایی مطرح شود. در دوره نهم مجلس کمک بزرگی که این کمیسیون به قوه قضائیه کرد افزایش بودجه یک درصدی قوه قضائیه به دو درصد و افزایش ۱۴ هزار میلیارد تومان به اعتبار قوه قضائیه در سال گذشته بود. قطعاً اگر کمیسیون قضایی وظیفه خود را به درستی انجام دهد نقش قابل توجهی برای قوه قضائیه خواهد داشت. وی در پاسخ به اینکه چقدر ورود قوه قضائیه به فضای سایبری و مدیریت الکترونیکی پرونده‌ها موفقیت آمیز بوده است گفت: کارگروهی که زیر نظر قوه قضائیه مشغول فعالیت هستند موفقیت چشمگیری داشته‌اند و خیلی از مباحث سایبری را پیگیری کرده‌اند. اسفنانی همچنین با ابراز خشنودی از سامانه‌هایی مانند تناد(تحلیل و نقد آرای قضایی) یادآور شد: آرای قضایی باید نقد شود زیرا زمان صدور رأی اگر فقط دوطرف از رأی صادر شده آگاه باشند و فرد دیگری از آن اطلاع پیدا نکند امکان وجود ایرادات جدی در آن وجود خواهد داشت. حالا اگر قاضی احساس کند رأی صادر شده ابلاغ می‌شود و در مجامع علمی نقد و بررسی خواهد شد قطعاً هنگام صدور رأی همه جوانب را در نظر خواهد گرفت. از دیگر مزایای نقد آرا ارتقاء سطح علمی قضات و کاهش نقد آرا در مراجع تجدید نظر و دیوان عالی کشور خواهد بود. او در میان صحبت‌هایش با افسوس به طرح‌های پیشنهادی اش که اجرایی نشدند هم اشاره کرد و گفت: در دوران نمایندگی، طرح قانون حمایت از کودکان و نوجوانان و تشکیل پلیس قضایی که در ابلاغ و اجرای احکام دادگاه‌ها به خدمات الکترونیک قضایی کمک می‌کردند را ارائه دادم اما متأسفانه به سرانجام نرسید.

اسفنانی درباره طرح‌هایی که در ذهن دارد و امیدوار است روزی به سرانجام برسد گفت: طرحی که مدنظر من است و باید زمانی در قالب یک لایحه مطرح، تصویب و اجرایی شود بحث کاهش عناوین مجرمانه و واگذاری بخشی از کارهای قضایی به انجمن‌ها و مراجع صنفی است. اسفنانی که حالا در کارهای قضایی خود از لپ‌تاپ استفاده می‌کند در ادامه با اشاره به اینکه در گذشته قوه قضائیه از رایانه هیچ بهره‌ای نمی‌برد و تمام کارها دستی انجام می‌شد، می‌گوید: در اوایل شروع کار استفاده از رایانه و اینترنت یک نوآوری علمی بود و ما اشتیاق داشتیم که کارهای تحقیقی، پژوهشی و علمی را از طریق آن انجام دهیم. اما همواره وقتی که فناوری جدیدی در دنیا تولید و وارد کشور می‌شود، عده‌ای به دلیل کمبود اطلاعات و توجه به جنبه‌های منفی، مقاومت‌هایی نسبت به آن می‌کنند. البته آن دوران در مقابل اینترنت هم مقاومت شد. هرچند حالا هم از جنبه‌های مثبت آن زیاد استفاده نمی‌شود اما هرچه زمان بیشتری گذشت مشخص شد همان اندازه که معایبی دارد منافعی هم دارد. همانطور که در مورد تلگرام و... هم زمانی مقاومت بسیار شدید بود. حالا اگر ما از منافع اینترنت استفاده نکنیم دیگران از مضراتش بهره می‌برند در واقع این کوتاهی از جانب ما است که نتوانسته‌ایم از منافع اینترنت بهره ببریم. استفاده از آن ضروری است زیرا در پیشرفت‌های علمی در آینده نقش به سزایی خواهد داشت. مقام معظم رهبری هم فرموده‌اند: «فضای مجازی ظرفیت بسیار بالایی دارد و همانگونه که مضراتی دارد منافعی نیز می‌تواند داشته باشد».

او می‌گوید: هر قاضی با استفاده از اینترنت می‌تواند به محتوای علمی، مقاله‌ها و آرا دسترسی پیدا کند و همچنین همه گزارش‌های ارائه شده و صورتجلسات در دیوان وارد سیستم شود.

سخنگوی کمیسیون قضایی در مجلس نهم با تأکید بر لزوم صرف هزینه برای فناوری قوه قضائیه می‌گوید: دولت تا به حال نتوانسته در تجهیز قوه قضائیه به فناوری و صرف هزینه و سرمایه گذاری درست عمل کند. با سرمایه گذاری در این زمینه بخش بسیار عظیمی از هزینه‌های موجود کاهش داده می‌شود و دولت می‌تواند ده‌ها هزارمیلیون تومان از این سرمایه گذاری سود ببرد. مثلاً یکی از کارهایی که در قانون دادرسی الکترونیکی تصویب کردیم طرح کاداستر یا صدور اسناد برای املاک بود. از زمان اجرای طرح کاداستر صدور اسناد، پاسخ استعلام و... به صورت آنلاین شده و باعث کاهش هزینه رفت و آمد، کاغذ، آلودگی هوا و... برای مردم شده است. قوه قضائیه در شروع راه است و موفقیت آن در آینده بیشتر مشخص می‌شود. در کارهایی که تا به حال اجرا شده موفق بوده و بسیاری از مواقع کارایی خود را نشان داده است و در آینده موفق تر خواهد بود.

دفاتر خدمات الکترونیک قضایی می‌توانند در پیشگیری از وقوع جرم موثر باشند

دفاتر خدمات الکترونیک قضایی می‌توانند در پیشگیری از جرم موثر باشند چرا که مردم پس از وقوع اختلاف یا جرم به این دفاتر مراجعه می‌کنند اما اگر اختیارات بیشتری به آن‌ها داده شود می‌توان در زمینه پیشگیری از وقوع جرم از آن‌ها بهره گرفت.

جعفر بدری رئیس کل دادگستری استان لرستان راه‌اندازی دفاتر خدمات الکترونیک قضایی را یک نوآوری در امر قضایی و نوعی مشارکت مردم و سازمان‌های مردم نهاد در امر دادرسی و خدمت رسانی می‌داند که می‌تواند در توسعه عدالت و واگذار کردن امور مردم به خودشان نقش داشته باشند.

او ادامه می‌دهد: از آنجا که این دفاتر مستقل از دادگستری و ناچار به پذیرش هر دادخواست هستند، نه تنها نقشی در کاهش ورودی پرونده‌ها به دادگستری ندارند بلکه بعضاً موجب افزایش ورودی هم می‌شود. البته اینکه ارباب رجوع می‌تواند در هر شهری غیر از حوزه قضایی دادگاه، اقدام به تنظیم، ثبت دادخواست و ارسال به مراجع کند، خود موجب کاهش هزینه و تسهیل در تسلیم دادخواست می‌شود که رضایت ارباب رجوع را در پی خواهد داشت.

رئیس کل دادگستری استان لرستان می‌گوید: مردم بدون هرگونه مانع می‌توانند به طور مستقیم به این دفاتر مراجعه کنند چرا که این دفاتر به صورت پراکنده در اکثر نقاط شهرها وجود دارند لذا موجب دسترسی آسان به خدمات قضایی است.

به اعتقاد بدری دفاتر خدمات الکترونیک قضایی نمی‌تواند در پیشگیری از جرم موثر باشند چرا که مردم پس از وقوع اختلاف یا جرم به این دفاتر مراجعه می‌کنند اما اگر اختیارات بیشتری به آن‌ها داده شود می‌توان در زمینه پیشگیری از وقوع جرم از آن‌ها بهره گرفت.

وی از مزایای الکترونیکی شدن روند رسیدگی به پرونده‌ها در قوه قضائیه سخن می‌گوید و معتقد است: از طریق مواردی چون ابلاغ الکترونیکی اوراق قضایی، دسترسی ارباب رجوع به روند رسیدگی آسان و در نتیجه موجب کاهش هزینه‌ها، صرفه جویی در وقت و کاهش مراجعه به دستگاه قضایی و اطلاع سریع از روند رسیدگی می‌شود.

از نظر این مقام مسئول قضایی در استان لرستان از آنجا که اقدامات قضایی از طریق سامانه‌های الکترونیکی انجام می‌شود لذا نقش واسطه‌ها کم شده است و از شبهات عدم سلامت اداری کاسته شده است.

با استفاده از دفاتر خدمات الکترونیک قضایی ارباب رجوع و وکلای آنان بلافاصله در روند امور قرار می‌گیرند و همین امر به نوعی اشراف به امور و به تبع آن شفاف سازی است و باعث جلوگیری از تخلفات احتمالی می‌شود.

رئیس کل دادگستری استان مرکزی

قاسم عبدالهی رئیس کل دادگستری استان مرکزی می گوید: در دفاتر خدمات الکترونیک قضایی، پرونده‌ها نسبت به گذشته با نقص کمتر و کار کارشناسی بیشتر وارد سیستم قضایی می شوند و این امر در کاهش اطاله دادرسی تاثیر مثبتی دارد ضمن اینکه با حذف واسطه‌ها، امکان تغییر و ویرایش متن و موضوع دادخواست و اعمال نفوذ در روند کار، کاهش می یابد. به اعتقاد وی، بررسی شکایات و دادخواست‌های پرونده توسط کارشناس در هنگام ثبت حقوقی باعث شده از ثبت پرونده‌های بی مورد و ناقص جلوگیری شود و این امر تاثیر به سزایی در مدیریت ورودی پرونده‌ها دارد. قاسمی ادامه می دهد: ایجاد این دفاتر توسط بخش خصوصی باعث رقابت در تکریم ارباب رجوع و جذب مراجعان بیشتر می شود و همین رقابت ایجاد شده باعث بالا رفتن کیفیت در سیستم قضایی و در نهایت افزایش رضایت‌مندی آحاد جامعه می شود. وی دفاتر خدمات قضایی را باعث افزایش مقبولیت نظام قضایی کشور می داند چرا که از نظر وی با ایجاد این دفاتر همه اقشار جامعه از امکانات، دسترسی ها و راهنمایی های حقوقی یکسان به سیستم قضایی برخوردار می شوند و امکان تبعیض و تاثیر گذاری در روند تشکیل پرونده قضایی نسبت به گذشته کاهش پیدا می کند که این امر باعث توسعه عدالت و مردم سالاری قضایی می شود.

حق الزحمه خدمات الكترونیک قضایی زیاد است

رئیس کل دادگستری استان مازندران امکانات رفاهی دفاتر را یکی از عواملی می‌داند که باعث افزایش رضایت مردم از این دفاتر نسبت به دادگستری‌ها می‌شود. اما حق الزحمه‌ای که مراجعان به دفاتر پرداخت می‌کنند موجب می‌شود رضایت‌مندی چشمگیر نباشد.

گفتگو

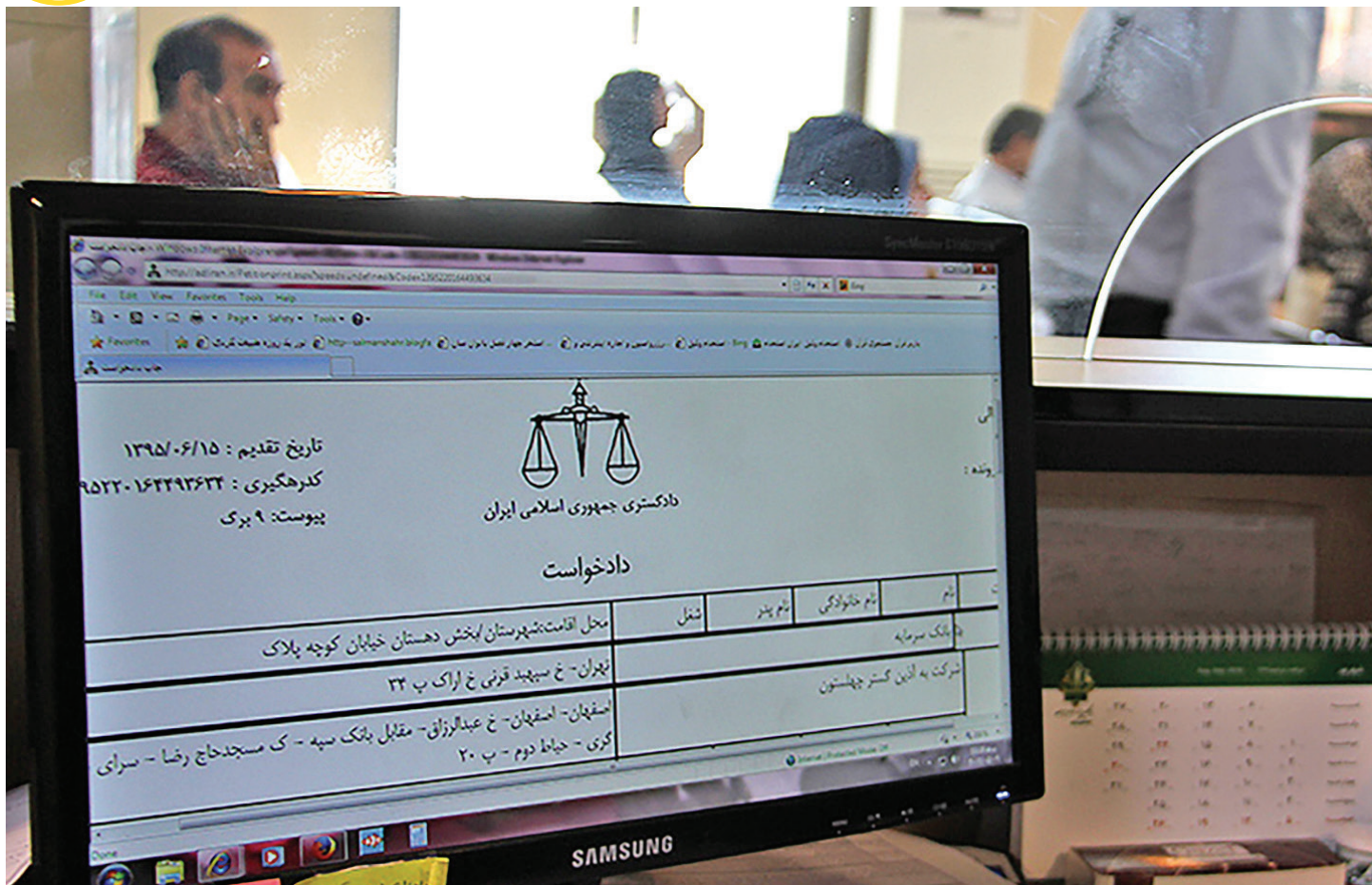
از نظر حجت الاسلام محمدعلی تقوی فرد رئیس کل دادگستری استان مازندران راه‌اندازی دفاتر خدمات الکترونیک قضایی تاثیر زیادی بر کاهش اطاله دادرسی ندارد اما ایجاد این دفاتر در مدیریت ورودی پرونده‌ها بسیار موثر است چرا که پرونده‌ها و دلایل و ضmann آن‌ها قبل از ثبت در سامانه توسط کارشناس حقوقی دفتر بررسی می‌شود و سامانه هم به کاربران اجازه ثبت پرونده‌ها و مدارک ناقص و اشتباه را نمی‌دهد.

وی امکانات رفاهی دفاتر را یکی از عواملی می‌داند که باعث افزایش رضایت مردم از این دفاتر نسبت به دادگستری‌ها می‌شود. اما به اعتقاد این مقام مسئول قضایی استان مازندران، حق الزحمه‌ای که مراجعان به دفاتر پرداخت می‌کنند موجب می‌شود رضایت‌مندی چشمگیر نباشد.

حجت الاسلام تقوی فرد می‌گوید: قبل از راه‌اندازی دفاتر، خواهان‌های پرونده‌ها برای ثبت پرونده‌ها به ناچار به دادگستری‌ها مراجعه می‌کردند که موجب ایجاد صف‌های طولانی می‌شد اما حالا خواهان‌ها با در نظر گرفتن فاصله به نزدیکترین دفتر مراجعه کرده و در شرایط بهتری از خدمات آن‌ها استفاده می‌کنند ضمن اینکه مردم در منازل می‌توانند با مراجعه به سامانه، دادخواست خود را ثبت و کد رهگیری دریافت نمایند. همچنین از طریق سامانه خدمات، از گردش کار و فرایند رسیدگی به پرونده خود آگاه گردند. رئیس کل دادگستری استان مازندران معتقد است ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی دست کارچاق‌کن‌ها و افراد سودجو را کوتاه کرده و چون هرگونه تغییر در روند رسیدگی، توسط پیامک به اشخاص پرونده اطلاع رسانی می‌گردد، موجب شفاف سازی فرایند رسیدگی و به تبع آن سلامت اداری هم ارتقاء می‌یابد. حجت الاسلام تقوی فرد معتقد است با الکترونیکی شدن فعالیت‌های قوه قضائیه، اقلام اطلاعاتی پرونده‌ها از نظر کمی و کیفی بیشتر و بهتر ثبت می‌شود ضمن اینکه دلایل و منضمات دادخواست‌ها ضمیمه شده و هزینه دادرسی نیز به صورت مکانیزه در دفاتر توسط سامانه محاسبه و بدون مراجعه به بانک دریافت می‌شود.

رئیس کل دادگستری استان مازندران معتقد است ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی دست کارچاق‌کن‌ها و افراد سودجو را کوتاه کرده و چون هرگونه تغییر در روند رسیدگی توسط پیامک به اشخاص پرونده اطلاع رسانی می‌گردد، موجب شفاف سازی فرایند رسیدگی و به تبع آن سلامت اداری هم ارتقاء می‌یابد.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی

حجت الاسلام حکمتعلی مظفری رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی معتقد است ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی افزایش ۳۰ درصدی پرونده‌های وارده به محاکم و زیاد شدن پرونده‌های در صف انتظار رسیدگی را در پی داشته است. او می‌گوید: چنانچه امکان تقدیم دادخواست و ضmann از طریق اینترنت برای برخی اشخاص نظیر نمایندگان حقوقی ادارات و وکلا بدون دخالت دفاتر خدمات قضایی میسر شود می‌توان گفت میزان رضایت‌مندی بخش قابل توجهی از مراجعین به دستگاه قضایی افزایش خواهد یافت.

خدمات الکترونیک قضایی

شفافیت خدمات قضایی

کار دفاتر به گونه‌ای است که تمام مراحل دادرسی به صورت شفاف و طی یک فرآیند مشخص، توسط افرادی که صلاحیت رویت و نظارت بر عملکرد دادرسی را دارند، در بستر شبکه و اینترنت رصد شده و این امر موجب شفاف سازی فرآیند می‌شود.

محمدرضا مترقب رئیس کل دادگستری استان همدان ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی را باعث تسهیل دادرسی می‌داند و می‌گوید: دادرسی الکترونیک و تشکیل دفاتر خدمات الکترونیک قضایی در کاهش اطاله دادرسی نقش چشم‌گیری دارد اما مشکلاتی همچون عدم وضوح اسکن پیوست‌های دادخواست در برخی موارد و مشکلات اخذ هزینه دادرسی، موجب شده بعضاً خطاریه رفع نقص از دفاتر صادر گردد که در نهایت موجب اطاله دادرسی خواهد بود.

به اعتقاد وی با توجه به مکانیزه بودن ورود پرونده‌ها توان کنترل آماری و گزارش گیری‌های مختلف در مدیریت ورودی پرونده‌ها موثر است این در حالی است که چنانچه ارجاع هم به صورت مکانیزه (با پیش‌بینی فرآیند عادلانه ارجاع از نظر موضوع و وزن هر پرونده) باشد بسیار مؤثرتر خواهد بود. رئیس کل دادگستری استان همدان از رضایت مراجعین از عملکرد دفاتر سخن می‌گوید و تأکید دارد: هرچه فرآیند دادرسی از روش سنتی به سمت الکترونیکی شدن پیش رود، با از بین رفتن برخی شائبه‌ها و شفافیت در ارائه خدمات قضایی، عدالت قضایی بیشتر محقق خواهد شد، از طرفی کاهش مراجعات مردمی و تسهیل ارائه دادخواست یا شکایت، با راه‌اندازی دفاتر بهتر محقق می‌شود. او معتقد است: با مراجعه مستقیم به دفاتر و عدم مراجعه به شعب، دست کارچاق‌کن‌ها از دستگاه قضایی کوتاه شده و از وقوع جرم پیشگیری می‌نماید ضمن اینکه تأثیر بسزایی در روشن شدن مراحل دادرسی و سلامت اداری در روش مراجعه به خدمات قضایی وجود دارد. مترقب می‌گوید: شکل کار دفاتر به گونه‌ای است که تمام مراحل دادرسی به صورت شفاف و یک فرآیند مشخص توسط افرادی که صلاحیت رویت و نظارت بر عملکرد دادرسی را دارند در بستر شبکه و اینترنت رصد شده و این امر موجب شفاف سازی فرآیند شده و با کوتاه کردن دست افراد سودجو در رفع برخی شائبه‌ها نیز بسیار مؤثر است، این امر سبب می‌شود هر شخص بتواند با رصد کردن مراحل مختلف دادرسی خویش اعتماد بیشتری نسبت به دادرسی عادلانه داشته باشد و از سردرگمی‌های احتمالی ناشی از عدم اطلاع از فرآیندهای دادرسی پیشگیری گردد.

هرچه فرآیند دادرسی از روش سنتی به سمت الکترونیکی شدن رود، با از بین رفتن برخی شائبه‌ها و شفافیت در ارائه خدمات قضایی، عدالت قضایی بیشتر محقق خواهد شد.

رئیس کل دادگستری استان گیلان

احمد سیاوش پور رئیس کل دادگستری استان گیلان می‌گوید: با ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی بر خلاف گذشته کنترل ورودی پرونده‌ها امکان پذیر بوده و تمامی دادرسی‌ها با کمترین تاخیر ارجاع می‌شوند. به اعتقاد وی از آنجا که دفاتر برای جذب مشتری، نهایت تلاش خود را با تکریم مراجعین و ایجاد امکانات رفاهی انجام می‌دهند، لذا فضای آرام و بی‌تنش در دفاتر نسبت به مجتمع‌ها فراهم می‌شود. از نظر این مقام مسئول قضایی در استان گیلان ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک قضایی باعث شفاف سازی بیشتر در انجام فرآیندها به دلیل ثبت به روز دادرسی‌ها و اعلام فرآیندها به صورت پیامک به اشخاص نسبت به گذشته است چرا که قبلاً دادرسی مدتی برای ثبت در نوبت قرار می‌گرفت یا برای کنترل ورودی ثبت نمی‌شد. رئیس کل دادگستری استان گیلان از تاثیر ایجاد دفاتر در توسعه عدالت و مردم سالاری قضایی سخن می‌گوید و تاکید دارد: یکی از جنبه‌های توسعه عدالت دسترسی آسان‌تر به مراجع قضایی است که با گسترش دفاتر خدمات الکترونیک، دست یافتنی شده است. سیاوش پور ادامه می‌دهد: راه‌اندازی دفاتر خدمات الکترونیک باعث شده دسترسی شهروندان به خدمات مراجع قضایی آسان‌تر شود چرا که این دفاتر نسبت به مجتمع قضایی که تنها در یک نقطه قرار داشت، در نقاط مختلف توزیع شده است. او افزایش سرعت و دقت در فرآیند رسیدگی به پرونده‌ها را از نقش‌های سامانه‌های فناوری اطلاعات در تسهیل روند قضایی می‌داند و معتقد است آسیب‌هایی که قبلاً در مجتمع‌ها برای ثبت و ارجاع پرونده وجود داشت، کاهش و یا حتی حذف می‌شود البته باید با نظارت درست بر دفاتر از سرایت این آسیب‌ها به دفاتر جلوگیری کرد. رئیس کل دادگستری استان گیلان افزود: با راه‌اندازی دفاتر خدمات الکترونیک شفاف سازی بیشتری در روند انجام فرآیندها صورت می‌گیرد چرا که ثبت به روز دادرسی‌ها و اعلام فرآیندها به صورت پیامک انجام می‌شود و امکان دسترسی و استناد به تمامی اوراق دادرسی‌ها در هر زمان فراهم است.

دفاتر خدمات الکترونیک قضایی خدا حافظی با فرصت طلبی سودجویان

از فواید دفاتر پیشخوان قضایی شفاف سازی فرآیندهای رسیدگی است که به عنوان یک مبدأ ورودی هدایتگر صحیح مراجعین برای طرح درخواستها و تقاضاهای مختلف آنان است.

علی جمادی رئیس کل دادگستری استان بوشهر می‌گوید: کاهش خستگی و آزرده‌گی مراجعان و تشکیل پرونده قضایی ارباب رجوع در یک فضا و مکان آرام و بدون استرس از ویژگی‌های دفاتر خدمات الکترونیک قضایی است. به اعتقاد وی با اجرایی شدن آئین نامه‌های اجرایی مربوط به قانون آئین دادرسی کیفری و دادرسی الکترونیکی و بسط و توسعه اختیارات و عملکرد این دفاتر به اموری مانند ابلاغ اوراق قضایی، موجبات رفع اطلاعات دادرسی ناشی از تاخیرات در ابلاغ و ... فراهم می‌شود. رئیس کل دادگستری بوشهر وجود کارشناسان حقوقی و فناوری مجرب در این دفاتر را در فیلترینگ ورودی پرونده‌ها به مراجع قضایی موثر می‌داند و می‌گوید: انتظار می‌رود این دفاتر موضوعات مختلف را در کانال‌های خاص هر موضوع به سیستم قضایی وارد و از اشتباهات ورودی و همچنین نواقص مدارک که غالباً موجب اطلاع دادرسی بوده جلوگیری کنند. او از مزایای ایجاد دفاتر خدمات الکترونیک به خصوصی بودن و اشتغال زایی اشاره می‌کند و معتقد است این دفاتر با هدف مردم سالاری ایجاد شده و مراجعه مستقیم اشخاص به دفاتر خدمات قضایی و انجام امور ابتدایی توسط شخص اصیل یا وکیل، آسیب‌های ناشی از مواجهه با اشخاص کارچاق‌کن و فرصت طلب که در حوالی دادگستری‌ها هستند را کاهش داده است. ضمن اینکه حذف مراجعه مستقیم اشخاص به دادگستری موجب کاهش آسیب‌های اداری و ارتقاء سلامت اداری خواهد بود. جمادی می‌گوید: همانگونه که بکارگیری فناوری اطلاعات به طور کلی در اکثر امور موجبات تسهیل در فرآیند خدمات رسانی به مردم بوده، در امر دادرسی و امور قضایی هم موجب از میان برداشتن فاصله‌های زمانی و تسریع در روند امور قضایی و کاهش دفعات مراجعات مردمی خواهد بود. رییس کل دادگستری استان بوشهر مشارکت دهی مردمی در امر توسعه عدالت را یکی از اهداف کلان بر می‌شمرد و ادامه می‌دهد: دفاتر خدمات قضایی یکی از نمادهای تحقق این هدف هستند ضمن اینکه از فواید این دفاتر خدمات الکترونیکی، شفاف سازی فرآیندهای رسیدگی است که به عنوان یک مبدأ ورودی هدایتگر صحیح مراجعین برای طرح درخواستها و تقاضاهای مختلف آنان است.

این دفاتر با هدف مردم سالاری ایجاد شده و مراجعه مستقیم اشخاص به دفاتر خدمات قضایی و انجام امور ابتدایی توسط شخص اصیل یا وکیل، آسیب‌های ناشی از مواجهه با اشخاص کارچاق‌کن و فرصت طلب که در حوالی دادگستری‌ها هستند را کاهش داده است.

رئیس کل دادگستری استان اصفهان

احمد خسروی وفا رئیس کل دادگستری استان اصفهان می‌گوید: دفاتر خدمات الکترونیک قضایی در مصون سازی حداکثری مراجع قضایی از آسیب‌های بیرونی و ارتقاء سلامت اداری نسبتاً نقش موثر و قابل قبولی دارند. به اعتقاد وی دفاتر خدمات الکترونیک در کاهش اطاله دادرسی تأثیر چندانی نداشته است چرا که قبل از ایجاد دفاتر مدیریت بیشتری در ورود پرونده‌ها اعمال می‌شد. البته با توجه به اینکه مراجعه به دادگستری با تاسیس دفاتر کمتر شده است از این حیث رضایت نسبی به وجود آورده است. او ایجاد دفاتر را در دسترسی آسان و مناسب شهروندان به مراجع قضایی، مثبت و قابل قبول ارزیابی می‌کند و ادامه می‌دهد: با افزایش خدمات ارائه شده در دفاتر خدمات قضایی و افزایش دسترسی مردم رضایت‌مندی بیشتری حاصل می‌شود. رئیس کل دادگستری استان اصفهان نقش دفاتر در شفاف سازی فرآیندهای رسیدگی در ارجاع اولیه پرونده که شروع فرآیند رسیدگی در دعاوی حقوقی است را مثبت می‌داند و معتقد است: سامانه‌های فناوری اطلاعات در تسهیل روند قضایی بسیار تأثیر گذار هستند و انتظار می‌رود راه‌اندازی و افزایش این سامانه‌ها که در پیشبرد قوه قضائیه الکترونیک موثر است، ادامه یابد.

حضور حقوق دانان در دفاتر پیشخوان قضایی ضروری است

با توجه به اینکه اطلاع رسانی عمومی و کافی در خصوص نقش و جایگاه دفاتر صورت نگرفته است، در اغلب موارد افراد ابتدا به مراجع قضایی مراجعه و از آنجا جهت تقدیم دادخواست، اظهار نامه و ... به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی هدایت می‌شوند.

حجت الاسلام حمزه خلیلی رئیس کل دادگستری استان قم می‌گوید: دفاتر الکترونیک قضایی توانسته رضایت مراجعه کنندگان را تامین کند این در حالی است که یکی از اهداف مهم ایجاد این دفاتر، خدمت رسانی بهتر به مردم است.

در حال حاضر ارسال ناقص مدارک به مراجع قضایی و اخذ هزینه و اخطار رفع نقص مجدد از سوی محاکم، اخذ تصاویر مجدد ضmannم دادخواست و تحمیل هزینه مجدد به خواهان و عدم نظارت دقیق بر عملکرد دفاتر خدمات قضایی و عدم برخورد با متخلفین از سوی کانون، موجب نارضایتی بسیاری از مراجعه کنندگان و حتی اطلاع دادرسی شده است.

حجت الاسلام خلیلی معتقد است با ایجاد این دفاتر، مدیریت و میزان ورودی پرونده‌ها به دادگستری در اختیار آنان قرار گرفته چرا که با توجه به اینکه پذیرش دادخواست منبع درآمدی برای دفاتر است، به هر طریق ممکن دادخواست را حتی با موضوعاتی که مربوط به مراجع قضایی نبوده پذیرفته و برای رسیدگی به مراجع قضایی ارسال می‌کنند و به این ترتیب، در عمل سیاست گذاری و ورودی پرونده‌ها به دادگستری در اختیار دفاتر خدمات الکترونیک قضایی قرار گرفته است.

رئیس کل دادگستری استان قم دسترسی آسان شهروندان به خدمات مراجع قضایی را یکی از ویژگی‌های این دفاتر می‌داند اما از نظر وی با توجه به اینکه اطلاع رسانی عمومی و کافی در خصوص نقش و جایگاه دفاتر صورت نگرفته در اغلب موارد افراد ابتدا به مراجع قضایی مراجعه و از آنجا جهت تقدیم دادخواست، اظهار نامه و ... به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی هدایت می‌شوند.

وی وجود یک حقوق دان را در دفاتر ضروری می‌داند چرا که به اعتقاد حجت الاسلام حمزه خلیلی اگر نقشی برای دفاتر خدمات در پیشگیری از وقوع جرم و کنترل دادخواست‌ها و کاهش ورودی پرونده به مراجع قضایی و راهنمایی اصحاب پرونده در نظر گرفته شده، لازم است در دفاتر حداقل یک نفر حقوق دان به عنوان مشاور جهت ارشاد و معاضدت قضایی مستقر شود ضمن اینکه می‌توان از ظرفیت و برنامه‌های معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم در این خصوص استفاده نمود.

اگر نقشی برای دفاتر خدمات در پیشگیری از وقوع جرم و کنترل دادخواست‌ها و کاهش ورودی پرونده‌ها در نظر گرفته شده، لازم است در دفاتر حداقل یک نفر حقوق دان به عنوان مشاور جهت ارشاد و معاضدت قضایی مستقر شود.

رئیس کل دادگستری استان فارس

علی القاصی مهر اعتقاد دارد از کارکردهای مثبت دفاتر خدمات الکترونیک قضایی این است که دسترسی مردم و مراجعین به دفاتر هم از نظر مسافت و هم از لحاظ سرعت عمل بیشتر می شود همچنین از مراجعه مستقیم مردم به شعب و مراجع قضایی هم جلوگیری خواهد کرد. او می گوید: از آنجا که کارشناسان دفاتر خدمات الکترونیک تحصیل کرده حقوق و صاحب تجربه عملی در امور اسناد قضایی و دفتری هستند دقت لازم را در تنظیم دادخواست و تکمیل ضمائم داشته و همین امر موجب شده که بعد از ثبت دادخواست کمتر با نقص دفتر مواجه شوند و موجبات رسیدگی در همان جلسه اول فراهم گردد. القاصی مهر هزینه بر بودن طرح دعاوی از طریق دفاتر خدمات الکترونیک قضایی را به عنوان یکی از عوامل نارضایتی مراجعین می داند و معتقد است مشارکت مردم در توسعه خدمات قضایی با نظارت دستگاه قضایی از کارکردهای مثبت این دفاتر است.

احمد آقائی وکیل پایه یک دادگستری: دفاتر خدمات الکترونیکی به منظور تکریم ارباب رجوع، افزایش بهداشت قضایی و تسریع در رسیدگی‌های قضایی ایجاد شده است. سیاست قوه قضائیه بیشتر بر این مبناست که دعاوی دارای بیشترین تعداد شکایت، از طریق سیستم دفاتر خدمات الکترونیک ثبت شود تا رجوع کمتر اشخاص به مراجع قضایی و در نتیجه خلوت شدن دادرراها و دادگاه‌ها تا حد امکان و در نتیجه بالا رفتن راندمان کارکنان مجتمع‌های قضایی ممکن شود ضمن اینکه این اقدام باعث کاهش تنش بین کارمندان مجتمع‌های قضایی با ارباب رجوع و همچنین بهبود روحیه روانی کارمندان خواهد شد.

به علاوه، پیش از این نوک پیکان قوه قضائیه در دادرراها و دادگاه‌ها همیشه در قسمت معاونت ارجاع بود اما با پایه ریزی دفاتر خدمات الکترونیک قضایی این دفاتر پیشانی قوه در دعاوی مربوطه برای مردم شده‌اند. یکی از فواید دفاتر خدمات الکترونیک قضایی این است که باعث رواج تفکر بهداشت قضایی در جامعه می‌شود چرا که معمولاً وقتی شخصی به این دفاتر مراجعه می‌کند برای افزایش سرعت در روند ثبت دادخواست، متن دادخواست خود را از قبل آماده می‌کند و برای این کار از اهل فن مشورت می‌گیرد و با توجه به اینکه خواسته‌ها از قبل در ستونی تعیین شده و فرد متقاضی باید یکی از این خواسته‌ها را انتخاب نماید،

دفاتر خدمات الکترونیک قضایی نیاز به مشاور حقوقی دارند

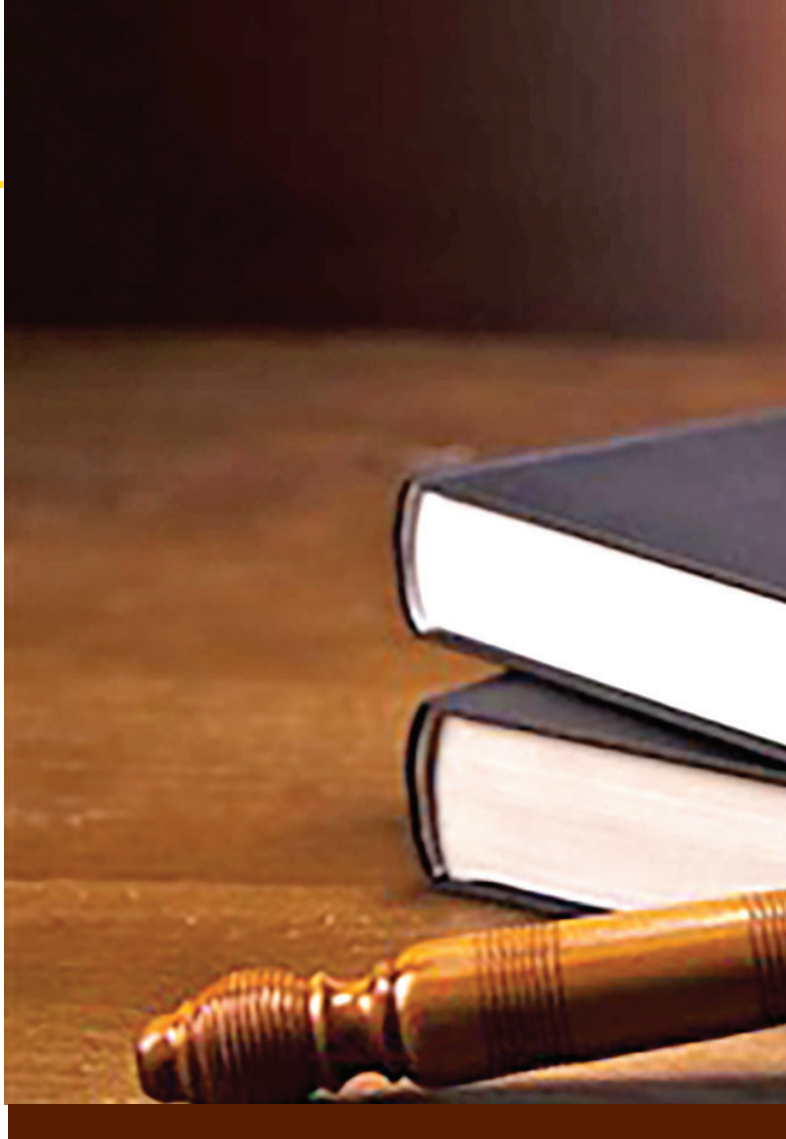
دفاتر خدمات الکترونیک قوه قضائیه باعث روان تر شدن شروع کار در طرح شکایت و دعوا می‌شوند و همین امر موجب تسریع کار وکلا به عنوان یکی از اقشار مراجعه کننده به مجتمع‌های قضایی شده است

لذا خواسته‌ای که نامربوط باشد، اساساً ثبت نمی‌شود و همین امر کاهش میزان ورودی پرونده‌هایی که به اشتباه در جریان رسیدگی دادگاه‌ها وارد می‌شوند را در پی دارد. هر اقدامی در ابتدا با نواقصی همراه است که به مرور زمان رفع می‌شود، از این رو سیستم دفاتر الکترونیک هم ایراداتی دارد که باید رفع شود. اینترنت، فضای مجازی و فناوری اطلاعات زیرساخت‌های این سامانه هستند که باید در تمام کشور به بهترین نحو فراهم شود قطع چند ساعته اینترنت گاهی مشکلات اساسی ایجاد می‌کند زیرا بسیاری از دادخواست‌ها بر اساس قانون باید در مهلت مقرر قانونی اقامه گردد و اگر کسی در آخرین روز به دفاتر خدمات قضایی مراجعه و این دفاتر به علت قطعی اینترنت از ثبت دادخواست عاجز باشند، نهایتاً فرد متقاضی از حقوق قانونی خود محروم می‌شود و این در حالی است که این حق ناشی از تقصیر متقاضی نیست بلکه ناشی از ضعف زیرساخت است.

با این حال دفاتر خدمات الکترونیک قوه قضائیه باعث روان‌تر شدن شروع کار در طرح شکایت و دعوا می‌شوند و همین امر موجب تسریع کار و کلاً به عنوان یکی از اقشار مراجعه کننده به مجتمع‌های قضایی شده است چرا که در این سیستم و کلاً بدون رجوع به دفاتر، دادخواست خود را از طریق رایانه شخصی ثبت می‌کنند و تنها برای ثبت نهایی و امضای الکترونیک به دفاتر خدمات الکترونیک مراجعه می‌کنند.

یکی از راه‌های افزایش رضایت مردم عادی از این دفاتر ارائه خدمات قضایی رایگان از جمله مشاوره حقوقی است. برای این کار می‌توان از دانشجویان رشته حقوق (ترم‌های نزدیک به فارغ التحصیلی) استفاده کرد چرا که با این اقدام علاوه بر اینکه دانشجویان با محیط کار و نحوه برخورد با ارباب رجوع آشنا می‌شوند و اعتماد به نفس و قدرت بیان آنان که از ویژگی‌های یک حقوق‌دان است، افزایش می‌یابد، از سوی دیگر به مراجعه کنندگان به دفاتر که از مشاوره قضایی رایگان استفاده می‌کند، این حس را منتقل می‌کند که قوه قضائیه تمام شرایط را برای احقاق حق و تظلم خواهی فراهم کرده است.

یکی از راه‌های افزایش رضایت مردم عادی از این دفاتر ارائه خدمات قضایی رایگان از جمله مشاوره حقوقی است. برای این کار می‌توان از دانشجویان رشته حقوق (ترم‌های نزدیک به فارغ التحصیلی) استفاده کرد

سامانه مدیریت پرونده قضایی

دیگر وقت آن رسیده تا قضات با یک کلیک به تمام جزئیات پرونده‌های قضایی دست یابند و با دسترسی سریع به جزئیات پرونده‌ها، قدمی در کاهش مدت زمان دادرسی برداشته شود. سمپ یا همان سامانه مدیریت پرونده‌های قضایی مسیری برای رسیدن به این مقصود است. چرا که با ثبت دقیق و به روز اطلاعات مربوط به یک پرونده قضایی، سرعت، دقت و کیفیت رسیدگی و صدور رأی افزایش و با کاهش تخلفات از سوءاستفاده‌های احتمالی جلوگیری می‌شود.

سامانه مدیریت پرونده قضایی که به اختصار سمپ نامیده می‌شود از سال ۸۹ فعال شد و هم اکنون بیش از ۸۰۰۰ شعبه در سراسر کشور در حال استفاده از آن هستند و روند ثبت پرونده‌ها در این سامانه صعودی است. سمپ سیستمی برای کمک به اشخاص مرتبط با پرونده قضایی مانند کادر اداری و قضایی دادگاه‌ها، کادر اداری و مدیریتی قوه قضائیه و اصحاب دعوی است، از این رو از سال ۸۹ تا ۹۳ حدود هزار و ۷۰۰ نفر از این افراد به مدت ۱۳ هزار و ۲۲۶ ساعت آموزش‌های لازم را دیده‌اند.

همچنین در سال ۹۴ هم با توجه به تغییرات اعمال شده در این سامانه، ۱۴۳۳ نفر در مدت شش هزار ساعت از آموزش‌های لازم بهره مند شده‌اند. طراحی و توسعه سمپ همچنان ادامه داشته و از برنامه‌های در نظر گرفته شده برای این سامانه می‌توان به معماری جدید، مدیریت اطلاعات، افزایش سطوح امنیت، ایجاد ارتباط الکترونیک در بستر شبکه ملی عدالت با سایر نهادهای قوه قضائیه و مکاتبات و نظارت قضایی اشاره کرد.

تعداد پرونده‌های
در گردش ماهانه
در «سمپ» و در
دادگستری‌های
سراسر کشور

حدود
۱۲ میلیون

تعداد شعب تعریف
شده در «سمپ»

بیش از
۱۰۰۰

تعداد قضات

حدود
۱۱۰۰۰

ویژگی‌های سامانه «سمپ»

- ایجاد بانک اطلاعاتی برای همه پرونده‌های قضایی کشور
- کمک به جلوگیری از طرح دعاوی تکراری در پرونده‌های مختلف
- جلوگیری از سردرگمی مردم با ساماندهی شماره پرونده
- اصلاح نظام آماری قوه قضائیه
- ارتقای توان ارزیابی و نظارت قضایی و کاهش اطاله دادرسی
- تسریع در ارتباط مراجع قضایی با سایر سازمان‌های تابعه
- تسریع در دسترسی اطلاعات سجل افراد

سامانه خدمات الکترونیک قضایی

سامانه خدمات الکترونیک قضایی (سختا) زمینه ساز تحول بنیادین در نظام قضایی کشور است که می تواند از هزینه و اتلاف وقت مراجعان به دستگاه قضایی جلوگیری کند. ثبت دادخواست و شکواییه، اظهارنامه، پیگیری پرونده و اطلاع رسانی که همگی به صورت الکترونیکی انجام می شود، از خدمات این سامانه است.

در مورد سامانه خدمات الکترونیک قضایی یا همان سختا باید گفت که مطالعه مقدماتی سامانه خدمات الکترونیک قضایی از سال ۸۹ آغاز و مستندات و مطالعه تطبیقی آن با سایر کشورها انجام شد. تیرماه سال ۹۱ برای اولین بار چهل دفتر اسناد رسمی به عنوان پایلوت برای راه اندازی این سامانه در نظر گرفته شد و از همان زمان دوره های آموزشی برای مدیران دفاتر برگزار گردید و طی سه سال ۶۸۸ نفر با ۳۹۲۰ ساعت کلاس، آموزش دیدند.

از ابتدای آغاز به کار این سامانه تا کنون چهار مرحله فراخوان برای تاسیس دفاتر خدمات الکترونیک قضایی در سراسر کشور اعلام شد و نتیجه آن استفاده از این سامانه در ۱۵۱ دفتر در ۳۰ مرکز استان است ضمن اینکه در فراخوان پنجم که سال ۹۵ اعلام شده است تعداد این دفاتر در کشور به ۶۰۰ دفتر خواهد رسید. باید گفت طی سال های ۹۱ تا ۹۴ و در ۱۸ مرحله ۲۲۴ عنوان خواسته روزانه به سامانه سختا اضافه شد و بدین ترتیب در تهران به طور میانگین ۶۲۴ خواسته و در شهرستان ها روزانه ۶۷۶ خواسته ثبت می شود و صد در صد اظهارنامه ها در مرحله بدوی و ۹۰ درصد دعاوی خانوادگی و حقوقی در این مراکز ثبت می شود.

۳۳۴۳۹

دادخواست

تعداد دادخواست ماهانه
ثبت شده در «سختا»

۲۰۱۱۹

اظهار نامه

تعداد اظهار نامه ثبت
شده ماهانه در «سختا»

۱۵۱

دفتر

تعداد دفاتر خدمات
الکترونیک قضایی در کشور

ویژگی های سامانه «سختا»

- ▶ کاهش مراجعه حضوری به دستگاه قضایی
- ▶ تسریع در رسیدگی به پرونده ها و صرفه جویی در وقت و هزینه
- ▶ افزایش رضایت مندی مردم از دستگاه قضایی
- ▶ استفاده مردم از فرصت های برابر با رفع موانع اداری
- ▶ استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی در عرضه خدمات قضایی
- ▶ ثبت دقیق اطلاعات متنوع در باب طرف های دعاوی هر پرونده
- ▶ اطلاع از آخرین وضعیت پرونده با راه اندازی سامانه پیام کوتاه

سامانه

ثبت نام الکترونیک

ثنا

ابلاغ
الکترونیک

سامانه

ابلاغ الکترونیک

ابلاغ الکترونیک اوراق قضایی از شهریور سال ۹۵ به صورت آزمایشی در استان‌های فارس و قزوین آغاز شد و به این ترتیب ابلاغیه‌های صادره از سوی مراجع قضایی با ارسال پیام به تلفن همراه و نشانی پست الکترونیک به اطلاع مخاطب می‌رسد. که این اقدام جلوگیری از هدر رفت کاغذ و زمان را به همراه دارد.

ارسال اوراق قضایی به سامانه ابلاغ به منزله ابلاغ است اما اگر در این میان فردی برای مشاهده ابلاغ به سامانه مربوطه مراجعه نکند به این معنی است که وی از دریافت ابلاغیه سر باز زده و مشمول مقررات مربوط به استنکاف از قبول اوراق قضایی می‌شود.

البته یکی از شائبه‌هایی که برای ابلاغ الکترونیک مطرح است، اطمینان از رسیدن پیام الکترونیک به مخاطب و ادعای وی مبنی بر عدم دریافت ابلاغیه است.

اما مخاطب فقط در صورتی می‌تواند از مفاد ابلاغیه اظهار بی‌اطلاعی کند که ثابت نماید به لحاظ نقص یا عدم دسترسی به سامانه‌های رایانه‌ای و مخابراتی از مفاد ابلاغ مطلع نشده است.

www.eblagh.adliran.ir

موفقیت طرح الکترونیک شدن خدمات قضایی نیازمند همکاری دوسویه میان قوه قضائیه و مراجعان است. به عنوان مثال ابلاغ الکترونیک اوراق قضایی تنها با در اختیار داشتن شماره تلفن و آدرس الکترونیک افراد میسر است. سامانه ثبت نام الکترونیک به عنوان یک گام اساسی و بنیادین برای جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز مراجعان راه‌اندازی شد تا افراد با وارد شدن به این سامانه و وارد کردن اطلاعات، وظیفه خود در دوسویه بودن همکاری‌ها با قوه قضائیه را انجام دهند.

اواخر سال ۹۴ طراحی سامانه ثنا به پایان رسید و آیین‌نامه آن هم در مرداد سال ۹۵ تصویب رئیس قوه قضائیه رسید، به این ترتیب دفاتر تهران به عنوان استان منتخب برای اجرای طرح آزمایشی موظف شدند ثبت نام از مراجعه‌کنندگان را انجام دهند تا قوه قضائیه با در دست داشتن اطلاعات مراجعه‌کنندگان بتواند ابلاغ الکترونیک را اجرا کند. برای ثبت نام در ثنا متقاضی شماره تلفن همراه و نشانی پست الکترونیک خود را به مرجع ثبت نام کننده می‌دهد و در صورتی که فرد فاقد نشانی پست الکترونیک باشد، پست الکترونیک ملی قضایی توسط مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه برای وی ایجاد می‌شود. ثبت نام هم به دو شیوه انجام می‌شود. اول با مراجعه به سامانه sana.adliran.ir ثبت نام نموده و سپس جهت احراز هویت به دفاتر خدمات الکترونیک قضایی مراجعه و حساب کاربری خود را دریافت می‌کند. یا با مراجعه به واحد قضایی ثبت نام و حساب کاربری خود را دریافت نماید.

- ▶ دسترسی به اطلاعات شناسایی افراد
- ▶ ایجاد فرایند یکپارچه برای تشخیص هویت و اصالت افراد
- ▶ اتصال آسان و مطمئن نرم‌افزارها از ثنا

www.sana.adliran.ir

سامانه نظارت الکترونیک

نظارت به عنوان یک رکن اساسی برای افزایش کارایی و بهره‌وری امور، همیشه و همه جا مورد توجه است و در مراجع قضایی با توجه به حجم پرونده‌ها و کمبود وقت، وجود ناظری که بتواند بدون دغدغه زمانی بر عملکرد قضات و کارکنان نظارت داشته باشد بسیار مهم است چرا که افزایش کمیت و رسیدگی به پرونده‌ها نباید کیفیت آن را زیر سوال ببرد. با توجه به گستردگی واحدهای قضایی، بازرسی حضوری از این اماکن با فواصل زمانی زیاد و حتی سالی یک بار انجام می‌شود اما حالا با ورود «سنا» (سامانه نظارت الکترونیک) نظارت بر روند رسیدگی به پرونده‌های قضایی آنلاین و تنها با فشردن یک کلیک انجام می‌شود.

- ▶ نظارت بر گزارش‌های بازداشتی‌های بلا تکلیف
- ▶ نظارت بر گزارش دفاتر زندانی و دفتر بازداشتی
- ▶ نظارت بر گزارش پرونده‌های مسن
- ▶ نظارت بر گزارش پرونده‌های بلا تکلیف

- ▶ امکان مشاهده خلاصه پرونده
- ▶ امکان مشاهده روند رسیدگی به پرونده‌ها
- ▶ نظارت بر پرونده‌های رسیدگی شده
- ▶ نظارت بر گزارش‌های زمان دهی

سامانه جامع آماری

قوه قضائیه با داشتن سامانه‌های مختلف عملیاتی و مدیریتی در سطوح مختلف نیازمند نظام جامعی برای تجمیع آمار و اطلاعات و انجام تحلیل‌های آماری برای استفاده از آن‌ها در تولید دانش است. «سجا» این امکان را برای رسیدن به این مهم فراهم کرده است. تعداد، درصد و میانگین ورودی پرونده‌ها، ورودی اتهامات، پرونده‌ها به تفکیک مشخصات شخص پرونده، موارد ثبت مجدد پرونده، میانگین زمان ثبت پرونده، میانگین تعداد پرونده‌ار جاعی به قاضی، تعداد اوقات تعیین شده، میانگین زمان رسیدگی به پرونده و آمارهایی از این دست از جمله دستاوردهای ایجاد سامانه جامع آماری قوه قضائیه است.

- افزایش سطح دسترسی به آمارهای تجمیعی
- ایجاد قابلیت برداشت تحلیلی و آماری
- ایجاد قابلیت یافتن موضوعات مناسب در تعاملات بین سازمانی
- امکان دستیابی به اطلاعات شاخص‌های توزیع جرائم در سراسر کشور
- ایجاد قابلیت شناخت فرصت‌های بهبود عملکرد
- باسایر سازمان‌ها از طریق تحلیل فراوانی و وقوع جرائم مختلف

سامانه‌های الکترونیکی قضایی

تناد؛ نقد آرای قضایی اگر از طریق نرم افزارهای الکترونیکی انجام شود قطعا در پیشبرد اهداف قوه قضائیه در مورد کاهش اطاله دادرسی و رسیدگی به پرونده‌ها با کیفیت دادرسی مطلوب تاثیر خواهد گذاشت. سامانه «تناد» این امکان را فراهم آورده تا آرای صادره از سوی محاکم با در نظر گرفتن حفظ حریم خصوصی افراد به طور آنلاین در معرض تحلیل و نقد صاحب نظران و متخصصان قرار گیرد. اعمال رویه‌های صحیح در پرونده‌های مشابه، بالارفتن درک مفاهیم و ادبیات قضایی و دقت در ارائه نظرات و آراء از جمله دستاوردهای سامانه تحلیل و نقد است.

نماب؛ نرم افزار محاسبه الکترونیکی بهره‌وری است. قضات، کارکنان و کارمندان حاضر در دادگاه‌ها ویتترین قوه قضائیه هستند و رضایت شهروندان از عملکرد آنان به معنای رضایت از عملکرد قوه قضائیه است. به همین منظور نرم افزاری طراحی شد تا با ارزیابی عملکرد شعبه‌های قضایی در پیشبرد هر چه بهتر رسیدگی به پرونده‌های قضایی و کاهش اطاله دادرسی، میزان بهره‌وری قضات و اضافه کار کارمندان به طور دقیق محاسبه شود. نماب که نام اختصاری این نرم افزار است باعث شده تا کارکنان قوه قضائیه از ثبت دقیق کارایی خود اطمینان یابند و با تلاش مضاعف، آمار پرونده‌های راکد و به تبع آن اطاله دادرسی را کاهش دهند. همچنین ایجاد انگیزه و رقابت بین قضات و کارمندان در جهت رسیدگی سریع و دقیق و ثبت اطلاعات صحیح و قابل استناد در سمپ از دیگر دستاوردهای نرم افزار محاسبه الکترونیکی بهره‌وری است.

سجل قضایی؛ سامانه رهگیری و ثبت سوابق متهمین و محکومین است. با این نرم افزار دیگر نیاز نیست قضات برای دسترسی به سوابق متهمین و محکومین منتظر رسیدن پاسخ استعلام باشند. کافیهست تا با فشردن یک دکمه در سامانه سجل قضایی هر آنچه از سوابق متهم می‌خواهند بدانند. سجل قضایی اطلاعات کامل و دقیق از وضعیت مجرمین، متهمین، اشخاص تحت تعقیب و محکومین را دربردارد و با تشکیل پرونده شخصیتی از آنان، علاوه بر امکان دسترسی مستقیم قضات و مسئولان قضائی، ارتباط الکترونیکی سامانه مدیریت پرونده قضائی با سامانه‌های سایر سازمان‌های مرتبط را فراهم می‌کند.

پرداخت آنلاین هزینه دادرسی

در حال حاضر دریافت هزینه‌های دادرسی در دفاتر کل کشور بدون مراجعه حضوری به بانک‌ها انجام می‌پذیرد. در راستای توسعه خدمات الکترونیک قضایی و کاهش سفرهای درون‌شهری و برون‌استانی اقداماتی که در زیر به آن اشاره خواهد شد جهت رفاه حال مراجعین و وکلا انجام پذیرفته است:

- ۱- راه‌اندازی صفحه پرداخت اینترنتی هزینه دادرسی بر روی سامانه وکلا و ارسال دادخواست تنظیم شده دفاتر خدمات الکترونیک قضایی کل کشور
- ۲- تجهیز دفاتر کل کشور به دستگاه‌های POS جدید و رفع موانع پرداخت بالای ۵۰ میلیون تومان که تا قبل از این با پرداخت فیش بانکی امکان‌پذیر بود.
- ۳- طراحی صفحه پرداخت هزینه‌ها توسط نرم‌افزارهای اپلیکیشن موبایل و عدم نیاز به همراه داشتن کارت بانکی و ثبت بر لحظه هزینه دریافت شده روی سامانه خدمات الکترونیک
- ۴- ایجاد شناسه دریافت وجه جهت انواع پرداخت‌ها که در موارد بالا به آن اشاره شد.

خدمات الکترونیک قضایی

- دادخواست بدوی دادگستری
- پیگیری دادخواست و شکوائیه
- پرداخت هزینه دادرسی به صورت غیرحضوری
- ارائه دادخواست توسط وکلا (خودکاربری)

- دادخواست بدوی دیوان عدالت اداری
- دادخواست تجدید نظرخواهی دیوان عدالت
- دادخواست شورای حل اختلاف
- لایحه
- محاسبه ارزش منطقه ملک
- اعاده دادرسی
- فرجام خواهی
- اعتراض ثالث

- شکوائیه
- اظهار نامه
- واخواهی
- تجدید نظرخواهی
- شکوائیه موضوع چک
- تایپ متن دادخواست و شکوائیه
- ثبت نام الکترونیکی
- احراز هویت و امضاء الکترونیکی
- گواهی ابلاغ الکترونیکی
- اطلاع رسانی پرونده
- گواهی نتیجه اظهارنامه
- پیگیری اظهارنامه
- چاپ اوراق قضایی